

πού δὲν τὸν εἶδε νὰ τὴν περιμένει. "Αὐ τὸν ἔβλεπε, τὸ-
ξερσε, θὰν τοῦλεγε πάλι:

— Λέ ντρέπεται, φιλήμενε!
καὶ θὰ χαράνιζε μὲ τὶς φιλενάδες της.

Ὁ Παῦλος εἶχεν ἀρχινῆσει σοβαρὰ νὰν τὴ ντρέπεται. Μεγαλύτερῃ του στὰ χρόνια, πὺ θαρρετὴ ἀπὸ δαύτον, σεραπείῃ, μαργιόλα, περιόχτρα, τόχε πῆ καὶ σ' ἄλλες φιλε-
νάδες της, φαίνεται, τόχανε μάθει καὶ τὰ παιδιὰ τῆς γει-
τονιάς, οἱ φίλοι του, πὺς τὸν ἐβίλασε, καὶ τὸν περιόχτανε,
στὴν ἀρχὴ μαζωμένα, ἕστερα πὺ ἀνοιχτὰ καὶ πὺ ἐπίμονα,
κ' ἔτσι ὁ φτωχός, σὰ νάτανε φταίστης, ἀπόφειγε νὰ περ-
νάει ἀπὸ τὸ σπίτι της, πὺ βρισκότανε λίγο παραπάνω ἀπὸ
τὸ δικὸν του σπῆτι καὶ τὶς Κυριακάδες κατάρφονε τὴ
μάννα του νὰν τὸν στέλνει σὲ μιὰ θεῖα του, πὺ καθότανε
φιηλά, κατὰ τὸ νταμάρι τοῦ Στρέφου, καὶ νὰ μένει ὅλη τὴ
μέρα καὶ. Ἔτσι τὰ γειτονόπουλα, οἱ φίλοι του, τὸν χάσανε
κ' ἡ Μαριγούλα μαζί τους.

Τρεῖς τέσσαρις βδομάδες περάσανε ἔτσι τὴ Μαριγούλα
δὲν τὴν εἶδε καὶ τὰ γειτονόπουλα ξηγάσανε σιγὰ σιγὰ τὸ
φιλὶ καὶ δὲν τὸν περιόχτανε πιά. Τὸ ξέχισε δὰ καὶ ὁ ἴδιος!

2

Μιὰ Κυριακὴ, σὺν ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησιὰ καὶ ὁ Παῦλος μὲ τὰ
γιορτινά του, καμαρωτὸς καὶ λυγιστὸς, γύριζε σπῆτι του,
τὸν ζῶγωσε ἡ Φιρίκα, ἡ μικρότερη ἀδερφή τῆς Μαριγού-
λας, ἕνα κοριτσάκι δλόξιανθο, ἔξι ἑφτά χρονῶνε, τοῦδωσε
ἕνα χαρτάκι, διπλωμένο στὰ τέσσαρα, καὶ τοῦπε:

— Ἡ Μαριγούλα, μούπε, ἂ θέξ, νάρθεῖς πὺ θὰ πάει
μαζί μὲ τὴν Ἄννα καὶ μὲ τὰλλα τὰ κορίτσια πίσω ἀπὸ τὸ
Κάστρο νὰ μάσουνε παπαροῦνες ...

— Πότε θὰ πάνε; ρώτησε κοκκινίζοντας.

— Μὰ νὰ, τώρα σὲ λίγο! ...

— Καλά! ...

Κ' ἡ Φιρίκα ἔφυγε. Αὐτὸς ξεδίπλωσε τὸ χαρτί, ἕνα κορι-
τσιάκι κοιμμένο ἀπὸ τετράδιο χαρακωμένο τοῦ σχολείου,
καὶ διάβασε:

Ἄλημονοῦνται τὰ φιλιά, ξεχνοῦνται οἱ ἀγάπες
καὶ οἱ ἀδελφοὶ βλέπονται σὺν ξένοι, σὰ διαβάτες.

Χαρακωμένο καλλιγραφικά, μὲ τὸ χέρι τῆς Μαριγούλας.

Διαβάζοντίς το κοκκίνισε ἀκόμα περισσότερο. Γιατί τοῦ
τόστελενε αὐτό; Για νὰ τὸν κοροϊδέψει; Ἔτσι φαίνεται. Καὶ
διάβασε καὶ ξαναδιάβασε τὸ στιχάκι, ὅσο πὺ τὸμαθε ἀπόξω
κ' ἔσκισε κομματάκια κομματάκια τὸ χαρτί καὶ τὸ πέταξε,
γὰ νὰ μὴν τοῦ τὸ βρεῖ ἡ μητέρα του κ' ἔχει φωνές.

Νὰ πάει στὴν Ἀκρόπολη μὲ τὴ Μαριγούλα, ὅπως τοῦ
τὸ παράγγειλε; Τὸ σὺλλογιζότανε μοναχὰ κ' ἔτρεμε ἀπὸ
φόβου καὶ ἀπὸ ντροπὴ! ... Ὅχι καὶ νὰν τὸ κάνει! ... Ὡς
τόσο, ἡ καρδιά του τὸν ἔσπρωχνε νὰ πάει, μὰ ὄχι μαζί της.
Ὅποτε καὶ πὺ νὰν τὸ ξέρει αὐτή! ... Νὰ πάει χωρὶά, πὺ
νὰ μὴν τὸν δεῖ, μόνο πὺ νὰν τὴν δεῖ αὐτὸς.

Καὶ πῆρε τὸ Γιάνκο, τὸ φίλο του καὶ συμμαθητὴ του,
ἕνα παιδί στὰ χρόνια του, μὰ σοβαρὸ κάπως, καὶ τραβήξανε
κατὰ τὸ Κάστρο.

— Τὸ καὶ τὸ μού παράγγειλε ἡ Μαριγούλα! ...

— Καὶ γιατί δὲν πῆξ;

— Ντρέπομαι! ...

— Νὰ γαθεῖς, ζουτέ! ... Τὰ κορίτσια πρέπει νὰ ντρέ-
πονται, ὄχι ἐμεῖς!

Καὶ τὸ ἐμεῖς ὁ Γιάνκος τὸ τόμισε ξεχωριστά, μὲ μιὰ
λόζα ἀδελφῶν πὺ ξέρει τάχα τὶς γυναῖδες. Καρτερούσανε
καὶ, κάτον ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο (τὸ Καραῖο, καθὼς τὸ
λέγανε) καρτερούσανε καὶ κἀποση ὥρα, μὲ τὰ μάτια του
ὁ Παῦλος καρτωμένα στὴν ἀντιφωνη ἀνηφοριὰ ἀπ' ὅπου
θ' ἀνέβαινε ἡ Μαριγούλα μὲ τὴν Ἄννα καὶ μὲ τὶς ἄλλες
φιλενάδες της, καὶ ὁ Γιάνκος ξαπλωμένος πῶνε σὲ μιὰ πέτρα
καὶ χορταίνοντας τὸ Φλεβαριάτικο ἥλιο, — δια νὰ καὶ ξεχο-
ρῶξει σὺν παντιέρα ἡ ἄλληλη ποδιὰ τῆς Μαριγούλας στὴν
χορφή τῆς ἀνηφοριᾶς.

— Νὰ πεξ! ... ἔρχονται! φεθίρισε μὲ συγκίνηση.

— Οἱ ἀνεοαῖδες; ρώτησε μισογελῶντα ὁ Γιάνκος.

— Πάμε νὰ κορυφουῖμε!

— Μὴ μᾶς πόρουν τὴ μιλιὰ μας;

Καὶ κορυφῆσανε πῶνε ἀπὸ τὰ περμένα βράζια.

Μὰ σὲ λίγο ἀκούστηρε τὸ ἀσημένιο γέλιο τῆς Μαριγούλας
καὶ ἡ τσιριχτή φωνούλα της:

— Ἐλάτε, σᾶς πῶσαμε! ... Τὸ κορυφουῖτε θὰ παίζουμε!
Σᾶς ἀντικοῦσαμε μόνις βγήκαμε στὴν ἀνηφοριὰ! ...

Καὶ βγήκανε κ' οἱ δύο τους σὰ βρεμένεζ κότες ἀπὸ τὸν
κορυφῶνα τους.

— Τὸ κίναμε γὰ νὰ σᾶς τρομάξουμε! ... εἶπε ὁ Γιάν-
κος.

Ὁ Παῦλος δὲν ἔβγαξε μιλιὰ. Μὲ τὰ μάτια του καρτω-
μένα στὸ χῆμα δεύτανε, λέξ, νάνοιχτε ἡ γῆ καὶ νὰ τὸν
καταπιεῖ.

Ἐξέπνευσε τὸν ζῶγωσε:

— Ἐλα, φιλήμενε, τοῦτε σιγανά, μὴν καρτεροῦνε σὺ
γαμπρός! ... Πάμε στὰ χορῶματα! ...

— Πάμε! ... τῆς ἀποκοιθήρης.

Καὶ τραβήξανε κατὰ τὰ χορῶματα πὺ ἀπὸ τὸν ὄντονα
ὄλοισιάννα ἀνάμεσα Ἀκρόπολη καὶ Πύργου. Ἡ Ἄννα
τραβοῦσε μπροστὰ μὲ τὸ Γιάνκο καὶ μὲ τὴ Φιρή τὴ μοδι-
στρούλα καὶ ὁ Παῦλος ἐρχότον αἶσω, μὲ τὴν Μαριγούλα,
χρατῶντας ἀπὸ τὸ χέρι τὴ Φιρίκα. Ἡλιόλοιστο Φλεβα-
ριάτικο πρῶνὸ, ἀνοιχτάτικο, πέξ, ὀμόρφανε τὰ πάντα
γέρω καὶ ἄνοιγε σὲ χαρὰ καὶ ἀπόλαυση τὴν καρδιά.

— Φιλήμενε! ... τοῦ σιγῶτα.

— Νὰν τὰφίρισε τὰ χορῶματα! ... τῆς ἀποκοιθήρης πῶ-
ραμένεζ.

— Γιατί θημόνεζ;

— Νὰ, γιατί σ' ἀκούνε καὶ ἄλλοι καὶ μὲ περιόχτανε!

— Γι' αὐτὸ μοναχὰ;

— Νὰ, γι' αὐτὸ μὰ καὶ γι' ἄλλα! ...

— Καὶ ἄλλα! ... Καὶ ποιά νὰ αὐτὰ τὰλλα, παρκαῖοι:
ἐπέμενε, ἴσως παίζοντας μὲ τὴ δελία του καὶ μὲ τὴ στε-
νοχώρια του. Ποιά νὰ αὐτὰ τὰλλα! ... Γιατί δὲ μιλιὰ;

— Λὲν ξέρω! ... μὰ μὴ μὲ περιόχτες πιά! ... Νὰ ξησῆξ!

— Αἶ, τότε, γέλησέ με καὶ σὲ γάναστε ἵστα ἵστα καὶ νὰ
μὴν μπορῶ νὰ σὲ περιόξω πιά! ...

— Νὰ σὲ γέλησω καὶ γώ; ρώτησε φοβισμένος.

— Για πῶνε τὰ μούτρα σου καὶ βλέπουμε! ... τοῦ εἶπε
τάχα θημόνεζτας.

Μπήκανε στὰ χωράμια καὶ ἀρχινῆσαν νὰ τρέχουν ὅλοι σὺν παλαβοῖ, παίζοντας τὸν χοροπούλι. Ἐΐτανε νὰ χουρτεῖ ἡ Ἄννα. Ὅποιος τὴν εἴρωσε θὰν τὴ φιλοῦσε. Ἡ Ἄννα χάρθηκε μὲς στὰ γρασιδία. Οἱ ἄλλοι τρέχανε νὰν τὴ βροῦνε. Σὲ λίγο χάρθηκε καὶ ἡ Μαριγούλια. Νὰ κρύφτηκε καὶ αὐτή; Ποιὸς ξέρει! Ὁ Παῦλος ἔφαγνε, ἔφαγνε στὸ ἀντίθετο μέρος ἀπ' ὅπου ἔφαγνε ὁ Γιάνκος, ἡ Φανὴ καὶ ἡ Φιρίκι. Χωμένος ὡς στὴ μέση στὰ γρασιδία, ἀνοίγε δρόμο μὲ τὰ χέρια του, γὰρ νὰ μὴν κάνει ζημιὰ καὶ ἀγωνίζοτανε νὰ βρεῖ, ὅχι τὴν Ἄννα—τί τὸν ἐνοιάζε γιὰ αὐτήν;— μὰ τὴ Μαριγούλια. Που νὰ κρύφτηκε καὶ γιατί νὰ κρύφτηκε; Μήπως παρακάτησε καὶ ἔπεσε σὲ κανένα ξεροπήγαδο; Εἶχε ἀκουστὰ σπία πὸς πῶσο ἀπὸ τὸ Καραῖσι, στὰ χωράμια, βρισκόντανε πολλαὰ ξεροπήγαδα, ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ, καὶ πρέπει νὰχε κανεὶς τὰ μάτια του ἀνοιχτὰ σὺν πηγαίνει ἀπὸ πῶσο τὸ μέρος.

Ξάρνω, ἐκεῖ σιμὰ ποῦθαγνε, ἀκουσε κάτι γέλια πηχιά. Μπα! Ἡ Ἄννα εἶναι... Μοναχὴ τῆς γελίας ἢ πλάκῃ!... Ψαχτὰ καὶ σιγανὰ ἔφτασε πρὸς τὸ μέρος ποὺ ἀκουγόντουσαν τὰ γέλια. Βρῆκε τὴν Ἄννα καθισμένη σταυροπόδι στὰ γρασιδία.

— Σ' ἔπιασα!... Θὰ σὲ φιλήσω!...

— Ὅχι! Τὴν ἔπιασα ἐγὼ πρώτη καὶ τὴ φίλησα! ἀκούστιρες ἢ φρονὴ τῆς Μαριγούλιας καὶ παρμεριστήσανε τὰ γρασιδία καὶ σφῆθησαν αὐτὴ σιμὰ στὴν Ἄννα.

Ὁ Παῦλος ἔκανε νὰ φύγει. Ἡ Μαριγούλια τὸν τράβηξε ἀπὸ τὸ χεῖρ, τὸν ἔσυρε σιμὰ τῆς καὶ γελῶντας πλάκῃ, τοῦ φώναξε:

— Ἐλε!... Δὲν πρέπει νὰ μείνεις ἑμισυμέρος μὲ καὶ ἔφαγνες τόση ὥρα!... Φίλησε μὲνανε... Ἐτσι πὰρ δὲ θὰ μπορῶ νὰ σὲ λέω φιλημένο...

Καὶ οἴρωσε τὸ μάγουλό τῆς τόλοζοκίμνο στὰ γέλια του. Κ' ἔτσι ἐκεῖ, στὸ Φλεβαριάτικο αὐτὸ κροῖνὸ, ποὺ μύριζε ἀνοιξή, πῶσο στὰ ἀλόδορσα γρασιδία καὶ ἀνάμεσα στὶς ὀλοζόκαρες καὶ ἀκαμμένες καταποῦρες, ἔδωσε ὁ Παῦλος τὸ πρῶτο φιλή.

3

Μήνες καὶ μῆνες περῶσανε, χρόνος, πῆς, δίχως νὰ παρουσιαστῆι ἐδαγρία γιὰ δευτέρωμα τοῦ φιλοῦ. Τὴν ἔβλεπε, παίζανε μαζί, καμὰ φορὰ, τὸ καλοκαίρι μάλιστα, πηγαίνανε καὶ περῶντο, μαζί μ' ἄλλα παιδιά, πῶσο ἀπὸ τὴν Ἀγρόπολη, ἢ καὶ ἀνεβαίνον ὡς τὸ Μνημεῖο τοῦ Φιλοπλάτου, μὰ κουβέντα καμὰ ξεχωριστὴ δὲν κάνανε. Λὲς καὶ εἶχανε ξεχάσει καὶ τὸ φιλή ἀκόμα. Ἐκείνη παιγνιδίστρα καὶ τσαχίνα καθὼς εἶταν, ποῦδειγνε μάλιστα καὶ λίγο ἀλαφροῦσιση, ὅλο καὶ τὸν πείραζε γιὰ χίλια διὰ πράγματα, καὶ ἐκεῖνος αὐτὴ, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, μὲ τὴ φρασὴ του ντροπαλοσύνη καὶ μὲ τὴ δαίλια του, μπροστά τῆς σὲ νάχανε τὴ μιλιὰ του καὶ σὲ κάθε πείραγμά τῆς ἀπαντοῦσε μὲ κοιμμένες λέξεις καὶ μὲ μιὰ χορτοῖσιση ἀλαφροκοκανάδα ποὺ ἀλλοιότανε στὰ μυσεῖδια του.

Τὸ χειμῶνα, ἔνα βράδι, ὕστερ' ἀπὸ τὸ σκολεῖο, ἀντιμῶσανε στὴν ἐξόλοφρα τοῦ σπιτοῦ τῆς. Ἐΐτανε καὶ ὁ Γιάνκος ἐκεῖ καὶ ἡ Ἄννα καὶ ἔνα διὰ χορτοῖσι ἀκόμα τῆς γειτονιάς. Ἡ κουβέντα τους γιὰ τὸ σκολεῖο καὶ γιὰ τὰ μᾶθημα. Ὁ Παῦλος πῆγαινε στὴ δευτέρη τάξη τοῦ Σκολαρχεῖου. Κάνανε τὸ «Ἐνάντιο» τοῦ Λουζιαγοῦ καὶ τῆβρισε, λέει,

μαστοῖνια μὲ τὴν ἐξήγησι. Ὅλο καὶ τὸν μᾶλωνε ὁ δάσκαλος.

— Μὴ σὲ νοῦζει, τοῦ λέει ἐκείνη. Ἐμπεῖς τὸ «Ἐνάντιο» τὸ κάναμε πρότερος στὸ Ἀγροῖακο ἔχω καὶ Ἀγροῖο. Ἄ θές, ἔλα κάδε δειλινο, ὕστερ' ἀπὸ τὸ σκολεῖο, σπῆτι νὰ σοῦ ξηγῶ τὸ μᾶθημα τῆς ἄλλης μέρας.

Ὁ Παῦλος δέχτηκε μὲ χαρὰ καὶ ἀρχινῆσε, ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὰ, νὰ πηγαίνει ταχτικὰ στὸ σπῆτι τῆς γιὰ τὸ μᾶθημα. Μὲ καὶ μᾶθημα! Χάρηνα, θές, περῶντα, κουβέντες γιὰ τῶνα καὶ γὰρ ἄλλο, παρὰ μᾶθημα. Ὁρῶσο, κάποτε θυμόντουσαν καὶ τὸ μᾶθημα καὶ σαμῆνοι στὸ μικρὸ τραπέζι τῆς Μαριγούλιας φάγνανε μαζί τὸ Ἀγροῖο νὰ βροῦνε καμὰ λέξη ἢ ξερωῖτανε τὰ τετράδια τῆς ἐξήγησις νὰ βροῦνε τὰ λέβια ποὺ εἶχε σημεῖοφρα ὁ δάσκαλος.

— Κοιμῆτε, νὰ καὶ ἀγροῖακος εἶσα! τοῦλεγε παίονοντας ἕνος τῆς σοφῆς! Δὲν ἐμεῖδες ἀκόμα πὸς ἡ μοῖρα θέλει περῶνταμένη.

— Καὶ ἀν τὴν ἔχραφι μὲ ὄξεια κάσει νάναι μοῖρα; τὴ ροῖτοσε ἀπορόντα.

— Εἶναι κακὴ μοῖρα τότε! τοῦλεγε στοχαστικὰ καὶ σκοπῆσε ἀμέσως τὰ γέλια γιὰ τὸ χοροῖο τῆς καὶ γελῶσε καὶ αὐτὸς.

Ὁρῶσο μ' ὄλη τὴ σοφία τῆς, δὲν ἔφραγε σοφότερος ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς. Τὸ ἐναντίο, ὅσο πηγαίνανε καὶ τ' ἀμειλιότανε τὰ μᾶθημα καὶ σιμὰ σιμὰ, ἀνωθὰ τους πῆς, σὺν παιδιὰ ποὺ εἴντουσαν, ἀρχινῆσαν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς κουβέντες νὰ πῆγουν πὲ κουβέντες μὲ νόημα, μὲ κάτιο νόημα ποὺ κλοδογοῖσε στὴν ἀγάτη. Ἀσκαῖα ἢ Μαριγούλια καὶ σ' αὐτῆς τῆς κουβέντες, ὅσο καὶ στὸ μᾶθημα. Ἐσκολομένη, Ἀγροῖακος νῆπ καὶ στὴν ἀγάτη ὁ Παῦλος. Καὶ χοντροκέφαλος. Δὲν τίκατῆ, εἶνε νὰ νῶσει τὰ διαφοροῦμενα λόγια τῆς ἢ καὶ ἀν κάποτε; τίκατῆ, ἢ φραστικὴ του δαίλια τὸν ἐμποδῆσε νὰν τὰ χεῖρ.

— Νὰ σοῦ πῶ τὸ μυστικὸ! τοῦ λέει ἕνα δειλινο.

— Ποῖο μυστικὸ;

— Νὰ, ἢ Ἄννα σὲ νάναι ἐφοτεμένη μὲ τὸ Γιάνκο...

— Καὶ ἡ Μαριγούλια; τὴ ρώτησε δισταχτικὰ.

— Ἡ Μαριγούλια δὲν ἀγαπᾷ κανέναν... Ἡ Μαριγούλια ἀγαπᾷ ἕνα ἀγροῖακος!...

Καὶ δὲς τὸν γέλια. Σὲ γῶρσε σπῆτι του εἶτε καὶ ξανάειπε βοσῆς του τὰ λόγια τῆς. Ποιὸς νάναι τὸ ἀγροῖακος; Μήπως μῆδαι ποῖς σοφῆρα αὐτὸ τὸ τρεῖλοζοῖτισσο;

Ἐστερ' ἀπὸ λίγες μέρες ποὺ τὴ ρώτησε, τὴν ὥρα ποὺ κάνανε τῆς μᾶθημα, ποιὸς εἶναι τὸ ἀγροῖακος ποὺ ἀγαπᾷ, αὐτὴ ἀπάντησι ἔσκαψε καὶ τοῦδωσε μὲ ἀλαφροῦσι κομματὰ στὸ μάγουλό, λέγοντάς του:

— Γιὰ νὰ μᾶδεις ἄλλοτε νὰ μὴν εἶσαι περιέργος!...

Ἡ διαχωρτικὰ τὴν ἄλλη μερὰ ἔφρασε φιλή καὶ μιὰ καὶ δόθηκε τὸ πρῶτο, τὰ φιλή πῆσαν τὸν κατήφορο. Ἀνάμεσα μάλιστα στὰ φιλή ἔνα βράδι, τῆς ὥρα ποὺ χορτοῖτουσαν, πρῶτῆσανε καὶ τὴ θεῖα λέξη:

— Σ' ἀγατῶ, Παῦλο!

— Καὶ γὼ, Μαριγούλια μου, σ' ἀγατῶ.

Μὲ σκεμμένο τὸ κεφάλι γῶρσε κῆνο τὸ βράδι σπῆτι του. Καὶ τὴν ἄλλη μερὰ, μπαίνοντας τὸ δαίλι στὸ σπῆτι τῆς,

υποψιαζότανε πώς ή μάνα της και τ' αδέρφια της τὸ νιώσανε πὸς ἀγαπᾷ τὴ Μαριγούλα και πὸς μὴ θὰ τονέ δοῦνε θάμ τοῦ ποῦνε νὰν τοὺς ἀδειᾷ τὴ γωνιά. Πρῶτη φορὰ ποὺ τονέ δοκίμαζε ἕναν τέτιο φόβο. Φόβο ποὺ πάγαινε σπῆτι της και χαρὰ ποὺ τὴν ἔβλεπε. Αὐτὸ θάναι ἡ ἀγάπη, συλλογιζότανε.

“Υστερ’ ἀπὸ κανένα μῆνα, ποὺ τὸν πέρασε μέσα στὴν ἀνάκατη αὐτὴ συγκίνηση τοῦ φόβου και τῆς χαρᾶς, φεύγοντας ἕνα βράδι, δὲ φιλήθηκε ἀπὸ τὴ Μαριγούλα. Εἶτανε σοβαρὴ ὁ ὅλο τὸ μάθημα κείνο τὸ δειλινό, και τὴν ὥρα ποὺ χωριζόντουσαν τοῦ εἶπε:

— Αὔριο νὰ μὴν ἔρθεις, κημιένη... Ἐχομε διαγωνισμό τούτη τὴ βδομάδα στὴν Ἱστορία και θέλω νὰ μελετήσω...

— Νᾶρθω μεθαῦριο; τὴ ρώτησε δειλά.

— Οὔτε!... Θὰ σὲ εἰδοποιήσω ἐγὼ πότε νᾶρθεῖς...

Ἐφυγε λυπημένος. Εἶχε τόσο κακοσυνήθεισε ὁ αὐτὸ τὸ ταχικὸ μάθημα!.. Μὰ και δὲν ἀπελιζότανε. Μιά δυὸ μέρες και ξαναρχίζουμε. Ἀμῆδὲ!... Πέρασανε τρεῖς ἀλάκτες βδομάδες και ὅμως καμιὰ εἰδοποίηση. Και ἡ Μαριγούλα, ποὺ τῆς ἔκανε ἕνα ἀπόγεμα καρτέρι νὰ σχολάσει, και τὴν ζύγωσε νὰν τὴ ρωτήσῃ τὸ πότες, τοῦκοψὲ τὸ ρώτημα στὰ χεῖλια μὲ τὰ λόγια της τοῦτα:

— Φύγε, κημιένη!... φύγε ἀμέσως!... Τάχει μυριστεῖ ὁ μεγάλος μου ὁ ἀδερφός και μᾶς παραφυλάει νὰ μᾶς πιάσει. Νά, πίσω ἀπὸ τὴ γωνιά εἶναι!...

Κι ὅπου φύγει φύγει ὁ Παῦλος, τρομαγμένος. Αὐτὸ ἔλειπε τώρα, νάχει φασαρίες και μὲ τ' αδέρφια της! Ἄς πάει νὰ κουρευεταί γιὰ μάθημα!

Μὰ λυτότανε κούλας, λυτότανε βαθεῖα ποὺ τὰ δειλινὰ αὐτὰ πᾶνε, χαθῆσανε. Τάναυμότανε και ἀναστένανε. Και τὴν ὥρα ποὺ πῆγαινε ἄλλοτε και χτυποῦσε τὴν πόρτα της γιὰ τὸ μάθημα, τὴν ὥρα τούτη τώρα ταχικὰ νου δὲν εἶχε νὰ καθίσει σπῆτι, ὄρεξη δὲν εἶχε νὰ παίξῃ, ἡ καρδιά τοῦ φίλου του τοῦ Γιάγκου τὸν ἐνοχλοῦσε, κ' ἤθελε τὴν ὥρα τούτη νὰ μένει παρῆμερα μοναχός του και νὰ συλλογιζεταί τὰ περασμένα. Εἶχε ἀρχινήσει, βλέπετε, ὁ φίλος νορῆς νορῆς νὰ γνωρίζῃ και τὴ θύμηση και νὰ τυρανιέται ἀπὸ δαύτην.

4.

Ἐνα πρωῖ, στὸ σχολεῖο, τὴν ὥρα ποῦχανε βρεῖ ἀπὸ τὸ μάθημα και παίζανε στὸ μεγάλη ἀδιή, καρτερώντας νὰ χτυπήσῃ τὸ κουδούνι γιὰ τὸ μάθημα τὸ κκοπινό, τὸν τριβῆξῃ ὁ Γιάγκος παρῆμερα και τοῦπε στοχαστικά:

— Τάμαδες τὰ νέα; Ἡ Μαριγούλα τάχει ψῆσει μὲ τὸ Νίκο, τὸ φοιτητὴ ποὺ κάθεται πάνου ἀπὸ τὸ σπῆτι της...

— Ποὺ τῶμαθε; τονέ ρώτησε ταραγμένος;

— Τοὺς εἶδα!...

— Ποὺ τοὺς εἶδες;

— Τί σὲ νοιάζει!

Κι ἀνακατόθηκε μὲ τᾶλλα τὰ παιδιὰ, ἀφήνοντας τὸν Παῦλο σύξυλο.

Τάχει φτειάζει μὲ τὸ Νίκο, τὸ φοιτητὴ;... Ἄ, ἔτσι ξηγιούνται ὅλα. Αὐτὸς εἶνε ὁ διαγωνισμός τῆς Ἱστορίας και

αὐτὸ εἶναι τὸ ἀγρίωμα τοῦ μεγάλου της τ' αδερφοῦ! Γιὰ τοῦτο κοίταξε και νὰ τὸν ξεφορτωθεῖ, γιὰ τοῦτο, ὅσες φορές και ἂν πέρασε ἀπὸ τὸ σπῆτι της, δὲν τὴν εἶδε οὔτε μιὰ φορὰ στὴν πόρτα ἢ στὸ παράθυρο! Θάτανε κλεισμένη μόνη στὴν καμαρούλα της και θὰ τοῦγραφε ραβασάκια!

Χτύπησε τὸ κουδούνι, μῆχανε στὴν τάξη, ἀρχίνησε και τέλειωσε τὸ μάθημα μὰ στ' αὐτὰ τοῦ Παύλου ὄλη τὴν ὥρα κουδούνιζαν τὰ λόγια:

— Τάχει ψῆσει μὲ τὸ Νίκο, τὸ φοιτητὴ!

Και μιὰ σκέψη σφηνώθηκε στὸ μυαλό του: Πότε θὰ γίνει και αὐτὸς φοιτητὴς γιὰ νὰ τὸν ἀγαποῦνε!

Ἡ Ἄννα, ἡ φιλενάδα τῆς Μαριγούλας, ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες τοῦ ἐπιβεβαίωσε τὰ λόγια τοῦ Γιάγκου. Τάχει χαλάσει μὲ τὴ Μαριγούλα και ζητοῦσε ἀφορηὴ νὰ τὴν κοτσομπολέψῃ, νὰ τὴν ἐχδιμηθεῖ. Τὸν ἔπιασε και τοῦ τὰ κατᾶσθωσε ὅλα μὲ τὸ νι και μὲ τὸ σῆγμα. Εἶναι ξετρελαιμένη μὲ τὸ φοιτητὴ. Δὲν ἔχει μυαλό οὔτε γιὰ σχολεῖο, οὔτε γιὰ τίποτα. Καθεμέρα και μηδενικὸ παίρνει. Κι ὁ φοιτητὴς εἶναι ἕνας ἀγριὰθρωπος κ' ἕνας ζουλιάρης, Θεέ μου φύλαγε!

— Μὴ σὲ δεῖ, κημιένη, καμιὰ μέρα και τῆς κουβεντιάσεις γιὰ τὸ θὰ σὲ πιάσει στὸ ξύλο!

— Ἄς πάει τὰ μοῦτρα του! εἶπε κωλοκαρῖσια, μὰ μέσα του ἀρχίνησε στ' ἀληθινὰ νὰ φοβάται τὸν ἀγριὰθρωπο, τὸ φοιτητὴ.

Μὰ μὲ τὸ φόβο τοῦ γεννήθηκε κ' ἡ λύσσα στὴν ψυχὴ του. Μιὰ λύσσα νὰ ξετοπίσει τὸ φοιτητὴ, νὰ μπει αὐτὸς στὴ θέση του, ν' ἀγαπηθεῖ ἀπὸ τὴ Μαριγούλα, νὰ βρεῖ τις πρώτες μέρες, τις χαρισάμενες, και τὰ φίλιά της νὰ κάνει ἔτσι τὸ φοιτητὴ νὰ λυσσάζει κείνος ἀπὸ τὴ ζῆλια.

Κι ἀρχίνησε νὰ συγχοπερνᾷ ἀπὸ τὸ σπῆτι της, νὰν τῆς στήνει καρτέρι στὸ Ἀρσάκειο νὰ σχολάσει, ἀκόμα και γράμμα νὰ σκεδιάζει νὰν τῆς στείλει. Μὰ ὅλ' αὐτὰ δὲ βαστάζανε πολλές μέρες. Ἐνα δειλινὸ ποὺ τὴν παραμόνεψε στ' Ἀρσάκειο, και τὴν εἶδε νὰ βγαίνει και τὴν πῆρε τὸ κατόπι, σὺν ἔφτασε στὴν ἐκκλησιὰ τῆς Καπνικαρῆας, και τὴ ζύγωσε περισσότερο και τοιμάστηκε νὰν τῆς μιλήσῃ, αἰστανθήκε νὰ τραβιέται ταῦτί του ἀπὸ ἕνα χέρι δυνατὸ και γύρισε κ' εἶδε μὲ τρομάρα του τὸ φοιτητὴ και ἄκουσε τᾶγρια τοῦτα λόγια:

— Βρομόπαιδο, ἄλλη φορὰ ἂν ξαναπαίρεις ἀπὸ πίσω τὸ κορίτσι θὰ σοῦ τὰ ξεκολλήσω ταῦτιὰ σου!..

Κεῖνη τὴ στιγμή γύρισε κ' ἡ Μαριγούλα και βλέποντας τὴ σκηνὴ ξεράθηκε στὰ γέλια. Κι ὁ Παῦλος πὺδ πολὺ λογάρισε τὰ γέλια της τὰ σαρκαστικά παρὰ τὸ τράβηγμα τῶν αὐτιῶν του. Καὶ γύρισε σπῆτι του καταντροπιασμένος.

Τὸ γέλιο της τὸ σαρκαστικὸ εἶτανε ἡ γιατριά του. Βάλθηκε νὰ τὴν ξεχάσει και τὴν ξεχάσε. Σὲ τοῦτο θὰ συντέλεσε και τὸ τράβηγμα τῶν αὐτιῶν του. Ὁ φοιτητὴς δὲ χωράτενε. Και σκέφτηκε πὸς ἴσως ἔπρεπε νὰ γίνει και αὐτὸς πρῶτα φοιτητὴς και ὕστερα νι παίρνει τὸ κατόπι τὰ κορίτσια, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τραβᾷ αὐτὰ και νὰ μὴ γελάνε τὰ κορίτσια σὲ βάρος του.

Ἡ ἀγάπη τῆς Μαριγούλας μὲ τὸ φοιτητὴ δὲ βάσταξε και πολὺ. Ἄστατη και ἀλαφρούτσικια, καθὼς εἶτανε, τὸν παρᾶτησε γλῆγορα και στὴ θέση του ἔβαλε ἕνα μουστακαλή.

ἀρχιτέκτονα. Σάν τῷμαθε αὐτό, ἀπό τὴν Ἄννα πάλι, ὁ Παῦλος καταγόρης καὶ τῆς εἶπε:

— Ἄν κοιτάει τώρα ὁ φοιτητῆς ἄς τὴν πάρει τὸ κατόπι. Θὰν τοῦ ξεκολλήσῃ ταυτιά του ὁ ἀρχιτέκτονας καὶ ἡ Μαριγούλα θὰ ξεκαρδιστεῖ στὰ γέλια...

Κεῖνο τὸ βράδι ποὺ τῷμαθε αὐτὰ γύρισε στὸ σπίτι του ἱκανοποιημένος. Ξεδιχῆθηκε!

5.

Περάσανε δυὸ τρία χρόνια. Ὁ Παῦλος μεγάλωσε, φόρεσε καὶ μακριὰ πανταλόνια, πῆγε καὶ στὸ Γυμνάσιο. Ἐκεῖ συν-εδέθηκε στενὰ μ' ἓνα συμμαθητῆ του. Γιῶτη τὸν λέγανε κ' εἶτανε ἀπὸ ἀρχοντικά μὰ λίγο ξεπεσμένη φαμιλιά. Καθότανε κεῖ σιμὰ στὶς Ἀέρηδες κ' εἶχε δυὸ ἀδερφάδες, τὴ Φλώρα καὶ τὴν Κάκια. Ὁμοῖοφα κορίτσια καὶ τὰ δυὸ τους. Ἡ Φλώρα καστανή, ἴσαμε δεκαῆξι χρονῶνε, ἡ Κάκια στὰ χρόνια τοῦ Παύλου καὶ κάπως σκορρότερη. Μάννα δὲν εἶχανε, πέθανε πρὸ χρόνια ἀπὸ χιλιὸ, καὶ ὁ πατέρας του, ἓνας ψηλὸς καὶ ξεραγιανὸς γέρος, βαρὺς καὶ λιγόλογος, τὰ λίτρευε τὰ παιδιὰ του. Ἔτσι καὶ τὸν Παῦλο σιγὰ σιγὰ, βλέποντάς τονε νὰ πηγαίνει ταχυτικά σπίτι καὶ νᾶναι τόσο συννεδημένος μὲ τὸ γιό του, ἀρχίνησε νᾶν τὸν λογαριάζει γιὰ παιδί του καὶ αὐτόνε.

Ἀπὸ τὶς δυὸ ἀδερφάδες τοῦ Γιῶτη, ἡ πιὸ μεγάλη, ἡ Φλώρα, σοβαρὴ καὶ λιγόλογη, μοιάζοντας στὰ φερσίματα σὲ πολλὰ μὲ τὸν πατέρα της, δὲν πῆγαινε ἀπὸ τὴν περασμένη χρονιά πιά στὸ σχολεῖο. Εἶχε μάθει ὅσα χρειάζοτανε μιά νοικοκυροπούλα, καὶ μελετώντας μοναχὴ της λογιῆς βιβλία συμπλήρωνε τὶς σπουδὲς τοῦ σχολεῖου καὶ πλούτιζε τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ της. Ἡ μικρότερη, ἡ Κάκια, πῆγαινε στὸ σχολεῖο τῆς Χίλλ καὶ ὁ χαρακτήρας της, πιὸ ἀνοιχτός, τὴν ἔδειχνε πολὺ μικρότερη μπροστά στὴν ἀδερφή της.

Ὁ Παῦλος τὴν Κάκια τὴ συμπαθοῦσε, μὰ τὴ Φλώρα τὴ σεβότανε. Ὅχι μοναχὰ γιὰτ' εἶτανε ἡ μεγαλύτερη μέσα στὸ σπίτι καὶ γιὰτὶ ὁ γεροΚλωνάρης, ὁ πατέρας της, τῷδειξε τόσες φορές καὶ μπροστά του πὼς τὴν ἔχτιμοῦσε καὶ πὼς λογαριάζε τὴ γνώμη της, μὰ καὶ γιὰτὶ ἡ Φλώρα τοῦ φερνότανε πάντα σὺ μεγαλύτερῆ του ἀδερφή. Μιά μέρα ποὺ ὁ Γιῶτης τοῦλεγε, μπροσιά της, πὼς στὰ μαθηματικά δὲν τὰ πηγαίνει καὶ τόσο καλά καὶ ὁ καθηγητῆς ὄλο καὶ τὸν γκορνιάζει, ἡ Φλώρα τοῦπε μ' ἀγγελικὸ χαμόγελο μὰ καὶ μὲ αὐστηρότητα ἀδερφῆς μεγαλύτερης:

— Ἐγὼ θέλω σ' ὅλα τὰ μαθήματα νᾶν τὰ πηγαίνει καλά!...

Αὐτὸ τὸ θέλω της τὸνε συγκλόνισε. Ἀφοῦ τὸ θέλει ἡ Φλώρα, σκέφτηκε, πρέπει καὶ νὰ γίνει. Κ' ἔγινε. Ρίχτηκε μὲ τὰ μούτρα στὴ μελέτη κ' ἔτσι σὲ λίγο ὁ καθηγητῆς του πιά δὲν τὸνε γκορνιάζε. Σάν τῷμαθε αὐτὸ ἡ Φλώρα ἔδειξε πὼς χάρηκε. Τοῦ τῷπε κόλας:

— Νά, ποὺ ὅτι θέλει ὁ ἄδρωπος τὸ καταφέρνει. . .

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ „ΑΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΟ“

«Τὸ ἀχαράχτηριστο λοιπὸν τοῦ «Νουμά» εἶναι ὅτι ἐπέτρεψε νὰ ὑβρισθῇ ὁ Βασιλεὺς μας διὰ τῶν στηλῶν Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἀπὸ ἓνα ξένον».

(«Ἀκρόπολις», 28.6.16, σελ. 1 στήλ. 1).

Τὸ ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη, «Ἡ φωνὴ τοῦ Ρήγα», ποὺ τυπώθηκε στὸν περασμένο «Νουμά», περναθῆθηκε ἔλεεινά. Ἡ «Ἀστραπή» (27. 6. 1916) ἔγραψε τριστηλο κύριο ἄρθρο, μὲ τοὺς τρομαχτικὸς τίτλους: «Οἱ μιλιαροὶ καὶ οἱ ἄθεοι ἐναντίον τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ ἔθνους— Ὁ περίφημος Ψυχάρης καὶ τὰ εἰδωλα τῆς ξενολατρείας» καὶ ἡ «Ἀκρόπολις» πρωτοσέλιδο τιτλοφόρο γιομάτο περκαρόνηση, ἀφοῦ γιὰ Ρήγα παίρνει τὸ Βασιλιά καὶ θαρρεῖ πὼς ὁ Ψυχάρης καλεῖ τὸ Βασιλιά, ἂν ἀντικρίωσει στὸ δρόμο τὸ Βενιζέλο, νὰ σκύψει τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τὸν προσκυνήσει.

Ἀνάγκη λοιπὸ νὰ φύγει ἡ περκαρόνηση. Καὶ πρῶτα πρῶτα Ρήγας εἶναι ὁ συνεργάτης μας Ρήγας Γκόλφης. Αὐτὸς ἔγραψε ἓνα γράμμα στὸν Ψυχάρη, καὶ πάνου στὸ γράμμα τοῦ Γκόλφης, γι' ἀπάντησιν, νὰ πεῖνε, σύνθεσε τὸ ἄρθρο του, «Ἡ φωνὴ τοῦ Ρήγα».

Ἀε διαβάζουμε καὶ βρίζουμε. Ἐγχεῖ πεῖ καὶ αὐτὸ ὁ Δάσκαλος. Ἄ διαβάζανε πρὶ γράφουσε, ἂ διαβάζανε τὴν ἀρχὴ ἀκόμα τοῦ ἄρθρου «Ἡ φωνὴ σου, φίλε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἡ φωνὴ σου ἀπὸ μακριὰ ἔρχεται ἴσια μὲ δῶ καὶ τὰ λόγια τὰ γλυκὰ σου, ἀγαπημένε μου...», ἂ διαβάζανε τὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου θὰ βλέπανε πὼς σὲ φίλο του μιλάει καὶ ὄχι στὸ Βασιλιά, σὲ φίλο του ἀγαπημένο, καὶ τοῦ ἀνοίγει τὴν καρδιά του καὶ τοῦ ξεμυστερεῖται τὸν πόνο του.

Θέλουμε νὰ μᾶς δεῖξει ἡ «Ἀκρόπολις» ποὺ βρῆκε τὶς βρισιές γιὰ τὸ Βασιλιά μας, γιὰ νᾶν τὶς διαβάσουμε καὶ μεις. Ἄ θέλει, τῆς ξαναστέλνουμε τὸ φύλλο νὰ μᾶς σημάδεψι μὲ κόκκινες μολυβιές τὶς βρισιές.

Ἄ θέλει ἀκόμη τῆς στέλνουμε κ' ἓνα ἄλλο φύλλο τοῦ «Νουμά», τὸν ἀριθμὸ 510 (21 τοῦ Σεπτεμβρίου, 1913) ὅπου στὴν πρώτη σελίδα (δηλ. σελίδα 147 τοῦ τόμου) δημοσιεύεται ἓνα ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη «Ἐξήγησι, καὶ πόλεμος». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὑπάρχει ἓνα κεφάλαιο ἀλάκερο γιὰ τὸ Βασιλιά μας. Ἐκεῖ, ἀνάμεσα σ' ἄλλα, γράφει καὶ τὰκλόουθα: «Οἱ φίλοι μου θὰ ξέρουσε πὼς ἀκόμα καὶ σὶς πιὸ μάδρες ὥρες, ὅταν τὸν κρινανε τόσο ἄδικα, πάντα μου ξεσπάθωσα γιὰ τὸ Διάδοχο. Νάτος πιά τώρα καὶ βασιλιάς. Καὶ τί βασιλιάς! Τοῦ χρωστῶ κάτι ποὺ δὲν τὸ ἔδοξαίξεται. Χρόνια εἶναι ποὺ σιγὰ σιγὰ, συναρτεῖται στὸ νοῦ μου καὶ μεστῶνει ἓνας Διγενῆς Ἀκρίτας, ἓνα μεγάλο, ἔθνικό, λαϊκὸ παραμῦθι. Μὲ τοὺς δυὸ τελευταίους πολέμους, σὰ νὰ τὸ ἀντιλήφτηκα πιὸ καλά, σὰ νὰ ζουγραφίζουσαν στὰ μάτια μου παστρινιώτερα οἱ γραμμές. Ἀντὶ πρόσωπα θὰ βάλω ἔθνη, πρόσωπα θὰ γίνουσε ἡ Ἑλλάδα, ἡ Τουρκία, ἡ Βουλγαρία, ἡ

Σερβία, ή Αουστρία. Μοῦ χρειάζοτανε ὁμως κ' ἕνας βασιλιάς. Τονέ βρήκα, τὸ βασιλιά τὸ νικητὴ, τὸ βασιλιά πού ἔχει τὸ μεγαλειό, πού ἔχει νὰ εἶναι βασιλιάς καὶ συνάμα μὲ τοὺς στρατιώτες του γίνεται ἄδερφι, τὸ βασιλιά πού τὰ λόγια του παίζουνε, πού τὸ πρόσωπό του γελᾷ, πού παίζει μὲ καὶ πού δὲ γελᾷ, τὸ σπαθί του, τὸ βασιλιά πού μέτα του ζῆ ἀκέρια ἢ ψυχὴ τῆς Ρωμιούνης, πού σ' ἔλο τὸ Ρωμαϊκό θὰ βασιλέψῃ, γιατί Ρωμαϊκὰ μιλᾷ, νά, τί τὰ θέτε, βρήκα τὸν Κουμπάρο».

Αὐτὸς εἶναι λοιπὸν ὁ ὑβριστὴς τοῦ Βασιλιά, αὐτὸς εἶναι ὁ ξένος, κι αὐτὸ εἶναι τὸ ἀχαρχτήριστο τοῦ «Νουμά», τοῦ Μόνου Ἑλληνικοῦ φύλλου πού δὲν πλερώνεται ἀπὸ ΚΑΜΙΑ ξένη προπαχάντα, κ' ἔτσι μένει ἀληθινὰ ἀχαρχτήριστο φύλλο.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΡΟΔΟΠΗ

5—

Μετὰ τὸ τρικύμισμα τοῦ Πάθους, μέτα στίς φοδέρεις καὶ ἔχθρητες, εἶναι ἡ εἰκόνα ἡ εἰδυλική. Ἦλυκὰ λόγια μελωδικά, ἀν καὶ πιδ φυσικὰ θὰ τὰ θέλαμε. Ὅσο λυρική κι' ἀν εἶναι ἡ νουή, ξεζήτημένος, σὰ σὲ ἀμοίμηση τῶν πιδ ἐξωτερικῶν δημοτικῶν στίχων ἀκούεται ὁ Δημοχάρης.

«Ἐλα, καλή μου, πρόβυλε στὸν κόσμο
 ὡ γιὰ νὰ λάμπῃ—κι' ἄς σβύσῃ τὸ φεγγάρι!
 ὡ Ἐλα γλυκειά μου, πιδ ἀνθισες σὰ εὐδο
 ὡ σὲ μιὰ νύχτα—νὸ σὲ ζηλέφουν τ' ἀνθῆ»

Πάλι μονότονα καὶ ψεύτικα φοδούονται τὸ θάνατο. Στὸ τέλος, μόνο τῆς σκηνῆς τὸ σωτὸ συντονισμὸ βρῆσκει, τὴν ὁρμὴ τοῦ Ἔρωτα, στὴν ἀνώτερη Ποίησι μιγμένη. Δραματικὰ εἶναι ὠραία τοποθετημένη ὠραία τώρα κ' οἱ χαραχτήρες ξετυλίχτηκαν.

Ἡ Κρινὼ δὲν εἶναι πιά ἡ δειλὴ παιδοῦλα. Καινούργια ζωὴ τὴν ἔχει ἀγκαλιάσει. Ποῦ ἀγνὴ πάντα. Ἔχει τὸ ἴδιο ἀπονήρευτο βλέμμα στὰ γαλανὰ τῆς μάτια μὲ ἀλλοιώτικα βαθιὰ λάμπουν μὲ τὴν ἐσώτερη φλόγα τῆς χαρᾶς. Καὶ στοῦ Δημοχάρη τὴν ψυχὴ ἐπλασε ὠραῖο ἡ Ἀγάπη τὸ κάτι ἀσυμπλήρωτο πούχην ἀφήσει ἡ Δόξη καὶ ἡ Νίκη. Ἄντρας εἶναι τώρα τέλειος, ἀφοῦ ὁ Ποριώτης βλέπει τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Κρινὼ σὰν τέλεια Ἀγάπη. Δὲν εἶναι στιγμὴ νὰ συζητηθεῖ... ἀν εἶναι δυνατὸ ἕνας ἄντρας ν' ἀγαπήσει ὀλόθαθα κι' ἀληθινὰ μιὰ γυναίκα ὅσο ἐλκυστικὴ κι' ἀν εἶναι μόλις τὴν εἶδε, προπάντων ἔστον ἀμέσως τὸν ἀγάπησε κι' αὐτὴ... Ἡ πάλη γιὰ τὴν ἀπόχτηση, ἡ ἐπιθυμία, ὁ καιρὸς δημιουργεῖ τὸν ἔρωτα. Ὅπωςδὴποτε ὁ Ποιητὴς νομίζει, καὶ θέλει, ὁ Δημοχάρης ν' ἀγαπᾷ τὴν Κρινὼ. Ἦμνος θαυμασμοῦ, λατρείας κι' ἀφοσίωσης ἀναδίνει στὰ χεῖλια του. Κάθε κακὸ σκοπὸ

τὸν ἔχει ξεχάσει, μετανιώνει καὶ γιὰτὶ τὴ νύχτα τὰ μαλλιά τῆς ἔκοψε τυφλὸς ἀπὸ πείσμα. Ρήγισσα καὶ κορὰ τοῦ θὰ γίνε... καὶ σιλλὰ ἀν ἔτσι εἶταν πάλι Ρήγιστὰ τοῦ θὰ τὴν ἔκανε. Ἦ δριζέται. Μὲ τὸν ὄρκο του τὴν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ πεῖ τὸ μυστικὸ πού ὑποσκέθηκε νὰ μὴ φανερώσει. Ἀρραβῶνα τῆς χαρίζει τὴ βούλα τῆς βασιλείας. Ἐνας Ἰσκιος μὴνὸ θολώνει τὴ μεθυσμένη συμφωνία, σὰ θυμάται ἡ Κρινὼ τὴ Ροδόπη, ἀλλὰ γλήγορα σβύνει γιατί δὲν τὸν νιώθει ὁ Δημοχάρης στὴν ὁρμὴ τῆς χαρᾶς πού καὶ στὴν ψυχὴ τῆς παιδοῦλας νικᾷ καὶ τὴν τελευταία ἀγωνία. Ἐκστατικὴ ἔταν φεύγει ὁ βασιλιάς ὀψώνοντας τὰ χέρια λέει: «Ὁ Μοῖρα! ὕνερα βλέπω... καλὴ Μοῖρα». Γιατὶ ἐντελῶς παράχορδα νὰ πρόστετε ἀκόμα ὁ Ποριώτης: «Μὰ ἐγὼ θρηγῶ... Γιατὶ; — Γιατὶ νὰ τρέμω;»

Ἡ Ροδόπη ἔπρεπε νὰ ἐρχότανε τὴ στιγμὴ τῆς Εὐτυχίας, στὸ ὕψιστο νὰ ἐξαρθεῖ ἢ ἀντίθεση. Ἡ Κρινὼ σ' ἀδιάκοπῃ ἐξακολούθησῃ θ' ἀπλωνε τὰ χέρια εὐγνώμονα ν' ἀγκαλιάσει τὰ γόνατα τῆς Βασιλοπούλας νὰ τῆς πεῖ γιὰ τὴ χαρὰ τῆς. Πόσο ἀναπάντεχη, πόσο ἀκατανόητη τὴ χτυπᾷ ἡ ἀδυστηρότη τῆς Ροδόπης πού σκληρά, μὲ περιφρόνηση τὴν ἀποδιώγει. Δὲν μπορεῖ πιά νὰ πνίξει... παρῶνεται στὸ Φτόρο, στὴν Ἀγάπη. Μὰ ἡ Κρινὼ εἶναι ἀκόμα πάρα πολὺ παιδί γιὰ νὰ νιώσει. Κ' ἐπιμένει νὰ εὐχαριστεῖ τὴ Ροδόπη «γιὰ τὸ ἀπέραντο ἀγαθὸ» πού τῆς χάρισε. Γιὰ ν' ἀποχτήσει ἢ σκηνὴ αὐτὴ ὅλη τῆς τὴν ἀσυζήτητη δύναμη ἔπρεπε νὰ εἶταν πολὺ πιδ ταχύτερη καὶ σφιχτοδεμένη. Ἡ Κρινὼ περήφανη γιὰ τὸν Ἔρωτα τοῦ Βασιλικὸ ἀυθόρμητα ὀρθώνει: ὀλοένα ἐναντία στὴ Ροδόπη πού σκύδει γιατί φανερά, κι' ἄς μὴ τ' ὁμολογᾷ ἀκόμα, βλέπει τὴν ἦττα τῆς. Ἡ παιδοῦλα βασιλίσσα καὶ κείνη δούλα, ἔχτος ἀν ἀπὸ συμπάθεια ἢ καὶ οἰχτο τὴν κρατῆσει σὰν ἀδερφή τῆς... Καὶ μόνη τῆς φταίει. Ἄν τὴν Κοπέλλα δὲν εἶχε δώσει στὸ Βασιλιά, θῆδινε σ' αὐτὴν τὸ λόγο νὰ τὴν πάρει. Ὅμως ἔχι. Δὲν τὸ δέχεται πιά ἡ Κρινὼ. Πληγωμένη, στὴ Νιώση τῆς Ὀμορφίαις τῆς καὶ μὲ πεποθήση στὸν «πολὸ γλυκὸ» τῆς, γυναίκα τώρα, φωνάζει:

«... Δὲν τὸ ξέρω

Κι' ἀλήθεια δὲν πιστεύω ἀν ἀπὸ μένα
 σένα θὰ προτιμοῦσε»

Ἐνδοιασμούς, συζητήσεις, περιττολογίαι σκορπάει ὁ Ποριώτης μετὰ τὴ φωνὴ πού τὸ κορῦφωμα εἶναι, τὸ κορῦφωμα καὶ τῆς μυχαιρίας στὸν πόνο τῆς Ροδόπης.

Πιδ συμπαθητικὴ θὰ ἔμενε ἀν ὁ θυμὸς τῆς κ' ἡ ἦττα τὴ φέρνανε σὲ μιὰ παθητικὴ μόνον ἀπαλπισία. Σήμερα στὸ θέατρο καὶ γενικὰ σ' ἔλη τὴν τέχνη ἀναζητοῦμε πολὺ περισσότερο τὸ ἐσώψυχο ἀπὸ κάθε βίαια κίνηση πού πάντα κάτι μέσα μας πληγώνει. Τὴν ψυχὴ τῆς Κρινὼς θέλησε νὰ σκοτώσει ἡ Βασιλοπούλα ὁ φόνος τοῦ κορμιοῦ τίποτε δὲν προσθέτει γιατί δὲν ἀγγίζει τὴν ἀγάπη τῆς μὲ τὸ Δημοχάρη καὶ μέσα στὴ Ροδόπη τίποτε νέο δὲ δημιουργεῖ. Ἀλλὰ τὸ δράμα

παίξεται σ' αρχαίους καιρούς όπου οι χαρχαχτήρες είχαν πλημμυρισμένοι από ναυτική όρμη, από εξωτερική δράση, κ' είναι άπαρχίτητο για το σύνολο ναλείφει ή Κρινώ, είδεμώ το τέλος με τη Ροδόπη συντριμμένη βλέποντας το Δημοχάρη να φεύγει με την Κρινώ, θα ήταν παιδικό, ίσως και γελοίο, ενώ σύγχρονα τρομαχτικά θ' άκούσαμε την έρώτηση: «Κι' αύριο;» Αύριο τὰ ανεπιόδιστα συντρίμια τής 'Αγάπης τής γεννημένης σέ μιá στιγμή. Κι' αυτό δέν τό θέλει τό έργο. Γλυτώνει: ο θάνατος από τή φριχτή φριχτή παραμονή. Άς σκότωνε όμως άμέσως ή Ροδόπη τήν Κρινώ, με τό μεγαλύτερο τής έξερτής της; άς μή τέλειωνε ο φόνος ένα μονότονο και πρόστυχο γυναικοκχυά από τόν όποιο λείπει κάθε τι τό θρυλικό, τό όμορφο. Μόνη συγκινημένη στήν δλη άσκήμιμ άκούεται ή τελευταία φωνή τής παιδούλας.

«ποιός τόλεγε... κυρά μου... άπ' τό γλυκό σου χέρι... χέρι που μ' έθραψε να σβήσω»

γρήγορα όμως κι' αυτή πνίγεται. Άντι να κλείση απότομα ή Αύλαία ενώ βουδά, τρικλιζοντας δλόκληρη σ' ένα προκίσθημα έντικικό του άνωφέλευτου τής πράξης της, της κατστροφής που σιμώνει, άκολουθεί μιá σκηνή με τίς άδρες δλότεια άτοπη, άποχρυστικά άντιασθητική. Κι' ούτε άρκετά σπαρχαχτικά πονεμένη δείχνει ο Ποριώτης τή Ροδόπη.

Νικήθηκε. Η τελευταία κίνηση έχει γίνει, ψυχικά τέλειωσε τό δράμα.

Άρχίζει χωρίς πιá άνδιχφέρο τό τέταρτο και τελευταίο μέρος. Κακογραμμένο. Γιατί δέν έχει σχεδόν πιá τίποτε να μάς δείξει μά κι' αυτό τό λίγο άσκημα τό λείει. Είναι συνηγμένοι ο Βασιλιάς μ' όλο τό άρχοντολόι, οι περιττοί μάρτυρες και κριτές. Συζητούν μ' άτέλειωτες χωρίς κριμά πνοή «variations» στο λιτό λαϊκό μοτίβο. Κι' άκούμε στίχους—σάν του Αίμου όταν σκέπτεται πώς τὰ σημάδια, ή κορδέλλα κ' ή βούλλα που δείχνει ο Δημοχάρης, τ' άκλεψε κανέναν δούλος:

»Πρέπει να τή μαλλώσω να προσέγει
»λιώτερο τὰ καλά της»

κι' έπειτα όταν θριαμβευτικά φανερώνει τήν πλεξούδα τή μύρη, ενώ ή Ροδόπη είναι ξαχνιά:

—»Όχι δέν είναι—όξω άν ή σκύλλα
με ντροπίασε, κ' ή κόμη από τόν καημό της
μυροφορεί θρηγώνιας τήν τιμή μου»

Θάταν πολύ πιο τραγικό ά μόνοι στόν κήπο εύρίσκονταν πάλι ο Δημοχάρης κι' ο Αίμος. 'Ο Δημοχάρης μ' όλο του τόν θρίμμο κι' ο Αίμος δειλός σέ μιá άπαίσια άγωνία γιατί ο Ακέρτης δέν έπρεπε να τόν είχε έλευτερώσει. Τίποτε δέ θα είξευρε σπαρχαχμένος μεταξύ τής ανάγκης να πιπέσει τό Βασιλιά που με τέτοια πεποίθησι, λείει τή Νίκη του και του άδύνατου να παραδεχτεί τό ξεπεσμό τής άδερφής του, ότι ψεύτικη είναι όλη του ή λατρεία. Τί τόν μέλει άν τήν αγαπά ο Δημοχάρης, άν τή Ζωή του του χαρίζει, άν δέν είναι πιá ή Άγνή. 'Ως που τὰ μαύρα μαλλιά θάδειχνε ο Δημοχάρης. Και θα φώναζαν τή Ροδόπη,

Μόνη τρέμοντας θα πλησιάζε. Κι' άπλά, στη Μοναξιά τους, μά τόσο μεγάλο θα τέλειωνε τό δράμα. "Όλα θα ξεδιαλύνονταν...

Η Ροδόπη θα προσπαθούσε άκόμα με μιá τελευταία όρμη να σκοτώσει τήν κοπέλα και στήν καρδιά του Ρήγγα, να νικήση τήν Άγάπη του, μά θάβλεπε τ' άδύνατο: σέ μιá έξαψη άπελπισίας, με μιá δίψα άφού πονάει, κι' ο Δημοχάρης κι' ο Αίμος σάν κι' αυτή να πονέσουν, θα όμολογούσε πώς τήν Κρινώ παράδωσε στο Ρήγγα και πώς τώρα τήν πέταξε στη στέρνα. Θάλεγαν κι' οι φύλακες πώς πιάσανε τό Ακέρτη που κρυφά έρχότανε τή νύχτα όπλισμένος—για να τή σώσει—και με έπιθυμία κι' αυτός να πονέσει, να εξευτελίση άκόμα περισσότερο τόν εαυτό της, να τὰ εξευτελίσει όλα, όλα να τὰ τυλίξει σέ μαύρα πέπλα καημού και άηδίας, θα φώναζε πώς εκείνη ήταν έτοιμη να δεχτεί τό Ρήγγα και πώς ο Ακέρτης τής πρόδωσε τό σχέδιο. Έξαλλη δέ θέλει τό θρόνο, θέλει να νικήθει δλότεια άφού τή νίκησε ή Άγάπη. Βουδά μ' άποστροφή για τή δαιμονισμένη Ροδόπη μά σά με σεβασμό για τό άλλάγμα του Πόνου και του Πόθου που αίστάνονται ότι κάτι κρύβει πέρα άπ' οτι μπορούνε άντρες να νιώσουνε, σεβασμό για τή γυναικεία ψυχή, ο Δημοχάρης κι' ο Αίμος συντριμμένοι στα έρείπια τής δικής τους καρδιάς θα γέρονανε πνίγοντας και θυμούς κι' εκδίκες και μίση άφού περιττά είναι, άύλωμένοι μόνο από τόν άπέραντο, άπέραντο πικρό του Πόνο... Ίσω; μακριά να έκλαιε ή Μαντώ...

Τώρα παρουσιάζεται ή Ροδόπη, όπως είτανε στολισμένη άποδραδία, φορεί τὰ βασιλικά δώρα κι' είναι πεπλοσκεπασμένη τόσο που δέ φαίνεται τό πρόσωπό της. Τήν άκολουθούν οι άδρες και μένουν όρθές, δεξιά κ' άριστερά της. Η Μαντώ βγαίνει τελευταία κ' έρχεται στήν πρώτη θέση της όρθή τώρα στήν κολόνα. Άνάμεσα σέ πολυλογίες μαντεύομε πώς ο Δημοχάρης τρέμει σά ν' άκούει ξένη φωνή, μαντεύομε τή φρίκη του όταν ή Βασιλοπούλα του φανερώνεται ξένη. Κι' ή Ροδόπη είναι έντελώς έξωτερική, ο πλάμας και ή πάλη μέσα της είναι πλασμένα από τόν Ποριώτη, δέ βγαίνουν από τὰ βάθη της ψυχής, δέν έχει πιá καμιά μεγαλοπρέπεια τραγική. "Όλα είναι ψεύτικα. Άίγο ξεχωρίζει με συγκίνηση ο Δημοχάρης όταν όμολογεί τήν Ηττα του μά όχλοτεχνικά πάλι. Μιá τελευταία χάρη ζητὰ τή δούλα ταίρι του να πάρει και να φύγει. Σαρκάζοντας του τό έπιτρέπει ο Αίμος. Άλλά που είναι; Η Ροδόπη άρνείται, όμως χωρίς φωτιά, να τό όμολογήσει. Τήν έδίωξε «Νά μή λερώναι μήτε ή πνοή της τό σεμνό μου σπίτι... Ποιά είναι;—δέν ξερω δέ θυμούμαι... μά του δρόμου... τήν πλέρωσα μ' αυτόν να ξεφκντώσει.» Κ' ή Μαντώ έξαφρα φωνάζει: «Κρινώ». Κ' έξακολουθούνε για καιρό λόγια μόνο να λένε. Μά προς τί να έπιμένομε; Στο τέλος άφού πρώτα κηδέψουν τήν Κρινώ, κ' είναι όμορφο τό μαιολόγι που στερνά θρηγολογεί ή χορεύτρα συντροφειμένη από νεκρώσιμα σαλισίματα, φεύγουν οι

άντρες. Ο πόλεμος, ή κίνηση, ή νίκη σιγά σιγά θα κλείσουν τις πληγές. «Όρθή μόνη, στη μέση απλώνοντες και ρίχνοντες απέλπιστικά τὰ χέρια, ξανάπιάνει τὸ νεκρικό ρυθμό ή νικημένη Βασιλοπούλα...»

Μιά γυναίκα... Κι' αν ή έκφραση χαλνᾷ στο τέλος, στην αρχή πολύ ώραία μένει: καθώς κι' δλη ή Σύλληψη. Δημιουργία στο λαϊκό μοτίβο. Τὸ βουνό δίνει τὸ μάρμαρο τὸ ἄσπρο. Κ' ἔρχεται ὁ Καλλιτέχνης και πλάττει θεοὺς πὸν με ψυχᾶς γυνατιστὲς τοὺς ἀγαποῦν για πάντα στο Σύμπαντο οἱ Ὁραιολάτρες. Στο στοίχημα ἀπάνω ἕνας χαρακτήρας πλάστηκε, γυναίκατος, πολὺ τραγικός. Καὶ σκόδομε μπροστὰ στη Ροδόπη μπροστὰ στο Μεγαλειό της και στη Σκληρότη της πὸν τὴν ἀδύλωσε τὸ μαρτύριο τοῦ ὀρειοποιημένου πένου της. Καθῆνας ξένος, ἄλλος, μέσα στη νύχτα, κ' ἕνας συντονισμός, ή κραυγή ή ἀπελπιστική πὸν κάθε τόσο μᾶς ξεφεύγει νοσταλγική σπαραχτική. Ἡ Ροδόπη ὑποφέρει... Τὸν Πόνου τοῦ Ἐρωτα, και πλατύτερα τὸν Πόνου τοῦ Ἀκατόρθωτου. Ἴσως νὰ φταίει μόνη της, μᾶ φταίει ἄραγε κανείς ποτέ; Ἀπάνω μας και γύρω μας και μέσα μας και παντοῦ εἶναι ή Μοῖρα. Οὔτε καν ή Μοῖρα πὸν κυβερνᾷ κάθε στιγμή. Ὅποια-δήποτε Δύναμη, κι' αν ὑπάρχει δὲν ἐνδικαίρεται, στην κάθε κίνησή μας τὴν τόσο ἀσήμαντη, στο Σύμπαντο. Εἴμαστε ἐλεύθεροι ἀναγκασμένοι νὰ ὑπκοῦομε στο γενικό τὸ Νόμο. Ἡ Ροδόπη δὲν μπορεί ν' ἀντισταθεῖ στην Ἀγάπη. Ποιό λογικό και πρὸ πάντων γυναίκατος ἀντιστέκεται στην Ἀγάπη, όταν ἦρθε ή ὥρα ή ἀνεμπόδιση και ή διάθεση ή ἀδύναμη πὸν τὴ θέλει; Καὶ παραδίνεται ή Ροδόπη μοιραία. Καὶ μοιραία ὑποφέρει. Πάντα. Μ' δλη της τὴ Δύναμη παραδόθηκε, μ' δλη της τὴ Δύναμη ὑποφέρει. Σῶνει ή Ροδόπη. Νικηταί. Σὲν κάθε ἐρμέμφυτη Γυναίκα. Κ' ἔπειτα; Ἐπειτα τίποτε. Ἀξίζει τίποτε ἄλλο ή Ζωή ἀπὸ τὴ χαρὰ ἀπάνω της ἔργα νὰ δημιουργήσομε ὅσο μπορούμε πὸν τέλεια, κι' ὅσοι ποιητᾶς; Ἐργων δὲν εἶναι, ἔστω κι' ἀνωθη, νὰ δημιουργοῦν τὴ Ζωή τους ἀπάνω σὲ Ἐργα Τέχνης;

Μιά Γυναίκα... τὴν ἀγαποῦμε για τὴν Ἀγάπη της και για τὸν Πόνου της πὸν δικὰ μας εἶναι, για τὸ Τραγούδι πὸν τὴν ἀνάστησε...

Γεννάρης—Μάρτης

ΑΔΙΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

Τὸ περίφημο ρομαντιζὸ τοῦ Ντέ Σαιν-Πιερ. «Παῦλος και Βιργινία»—ἀγνή και κατακάθαρη σκέψη, ἀδύο και σύγκλητικό αἶσθημα,—τυπώθηκε στη λογοτεχνική βιβλιοθήκη τῆς «Ἀγκύρας». Ααμπρός τόμος, χρυσοδεδεμένος και εἰκονογραφημένος. Εἶναι τ' ἀγαπημένο βιβλίο τῶν νέων.

ΣΤΗ ΘΥΜΗΣΗ ΣΟΥ

Στὴ θύμησή σου οἱ λογισμοί μου—ἄχ, εἶδες; —
Γλυκεῖα ἀνάπαψη βρίσκουν και ἀναγαλλιάζουν
Ἀχνογυμένα λούλουδα πὸν τ' ἀγκαλιάζουν
Τοῦ ἡλιοῦ χρυσοσειράνωτου οἱ ἀχτίδες.
Φωτοτερίζυτος και ὁ ἴσκιος σου φαντάζει
Πανηγύρι. Καὶ οἱ σκέφες σου εἰκονίσματα
Στημένα εἶναι σὲ βωμό, και λιβανίσματα
Στῆς Ἀγάπης πυκνὰ τὸν αἰθέρ' ἀνεβάζει
Ὁ στεναγμός μου. Μὰ νά! ἐκεῖ πὸν ὁ πόνοσ μου τὰ
[χεῖλη.

Τὰ γγίζει μου για νὰ φωνάξῃ,—μιά γλυκεῖα
Κι δλάσπη θύμηση μου συνελαίφνει τὴ λαλιά
Καὶ σ' ἕνα με γυρίζει περασμένο δεῖλι
Ποῦ θρονιασμένη πλάγι σου ή ψυχὴ μου εἰώδα
Ἀπ' τῆς Ἀγάπης σου ἰαμάραντα τὰ ρόδα.

Αἰδιψό 19 τοῦ Θεριστή

ΑΙΑΝ Β. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΜΟΠΛΟΤΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξανδρείας

Μόλις ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ναυπηγείων παραληφθὲν θαλαμηγὸν «ΣΥΡΙΑ» ταχύτητος 15 μιλίων, ἀμυθῆτου πολυτελείας και ἀνέσεως ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τροῦμπας) ἑκαστὸν ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 3 μ. μ. κατ' εἰθεῖαν δι' Ἀλεξάνδρειαν.

Γραμμὴ Πειραιῶς-Θεσσαλονίκης-Καβάλλας

Γραμμὴ Πειραιῶς-Κυλάδων

Τὸ με διπλοῦς ἑλικας και μηχανὰς ἀφράστου ταχύτητος, πολυτελείας και ἀνέσεως θαλαμηγὸν ἀποπλοῖον «ΡΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τροῦμπας)

Ἐκάστην ΤΕΤΑΡΤΗΝ, ὥρα 10.30 μ. μ. διὰ Σῶρον Ἀνδρον, Κόρθιον και Τήνον.

Ἐκάστην ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ, ὥρα 8 μ. μ. κατ' εἰθεῖα διὰ Θεσσαλονίκην—Καβάλλαν.

Διὰ περαιτέρου πληροφορίας ἀπευθυντέον:

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλο ἀριθ. 1 και εἰς τὰ πρακτορεία ταξιδίων κ. κ. Θωμᾶ Κοῦκα και Υἱοῦ, Ἀδελφῶν Γκιόλιμαν και Σ. Σωτιάδου (Πλατεῖα Συντάγματος) και Ἰωάν Ρέντα (παρὰ τὸν ἡλεκτρικὸν σταθμὸν Ὁμοιοῖς).

Ἐν Πειραιῶ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44. (ὅπου σθεν ἁγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαββᾶγον ὁδὸς Ἀντωνιάδου.

(*Ἐκ τοῦ Πρακτορείου)

ΑΠΟ ΤΑ "ΡΟΥΜΠΑΓΙΑΤ,, ΤΟΥ ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ"

61

Ἄφῃστε με νὰ σηκωθῶ νὰ πάω νὰ βρῶ τ' ἄγνὸ κρασί,
Τὰ μάγουλά μου νὰ βαφτοῖν νὰ πάρουν χρῶμα τζιτζιφί.
Κι' ἂν μοῦ ζητᾶ τὸ Λογικο ξανὰ νὰ μῆ στή μέση,
Θὰ τὸ μπουχίσω μὲ κρασί κ' ἔτσι βαθεῖα θὰ κοιμηθῆ.

62

Στοῦ ρόδου ἀπάνω τῆ θωριά θαμπάδα κυμάτιζει,
Καὶ μένα πάντα στὴν καρδιά δίψα κρασιοῦ ἀναβρύζει.
Ξύπνα! γιατί ποιός σουῶσε τὴν ἄδεια νὰ κοιμᾶσαι;
Ἄγάπη μου, βάζε κρασί ὅσ' ὄξω ἥλιος φωτίζει.

63

Κάλλιο ἀπὸ νέο βασίλειο καὶ μιὰ γουλιὰ κρασιοῦ παλιοῦ.
Μὴν παίρνης δρόμον ἄλλοινε παρὰ τὸ δρόμο τοῦ κρασιοῦ.
Μιὰ κοῦπα ἀξίζει κ' ἑκατὸ τοῦ Φεριδούν βασίλεια.
Κάλλιο ἀπ' τὸ στέμμα τοῦ Χοσρόη κατὰ τὸ βλινὸ στα-
μνιοῦ!

64

Μαργαριτάρια ἀπὸ δροσιά στάζουν τὸ πρῶτ' οἱ λαλέδες,
Σκύβουν τὰ κεφάλια τους στὸν κήπο οἱ μενεξέδες.
Μὰ γιὰ μπουμποῦκι ρόδου ἐγὼ τρελλαίνομαι, τί μοιάζει,
Σὰ νὰ μαζεύῃ γύρω του τὰ ροῦχα του πλισσέδες.

65

Τὸν Οὐρανὸ νειρεύτηκα μόνο σὰν ἓνα ἀναπαμό,
Γιατὶ ἔχω κλάψει στὴ ζωῆ τόσο πὸν μόλις βλέπω πὸ.
Κ' εἶναι μιὰ σπίδα ἢ κόλαση μπροστὰ στὰ βάσανά μου,
Σ' Ἐδέμ πιστεύω μοναχὰ εἰρήνη μιὰ στιγμὴ σὰν βρῶ.

66

Ἄν ἔχουνε τὰ γένεια μου τὸ κατελειὸ σκουπίση,
Καλὰ τοῦ κόσμου καὶ Κακὰ τᾶχω ἀποχαιρετίση.
Κι' ἂν πέσουν κεῖ πὸν περπατῶ, μπροστὰ μου σὰ δυὸ σφαῖρες,
Θὰ μ' εὔρουνε σ' ὕπνο βαθὺν ἀπ' τὸ πολὺ μεθύσι.

67

Γιὰ νὰ τὰ ποῦμε παστροκὰ χωρὶς καμμιά παραβολή,
Σκακιοῦ κομμάτια εἴμαστε ἐμεῖς ὅπου μᾶς παίζουν οἱ Οὐρανοί.
Κ' ἔτσι περνοῦν τὴν ὥρα τους ἀπάνω μας σκυμένοι,
Κ' ὕστερα πᾶμε ἀραδιαστὰ στοῦ Μηδινὸς μέσ' τὸ κοντί.

68

Μετάνοιας κίθε τάξιμο παρᾶτησα καὶ πάλι,
Κ' ἔτσι τὴ θύρα σφάλισα τῆς καλῆς φήμης πάλι.
Μ' ἂν φαίνομαι σὰν παλαβὸς ἄδικα μὴ μὲ κρίνης,
Μὲ τῆς Ἄγάπης τὸ κρασί ἐμέθυσα καὶ πάλι.

ΚΩΣΤΑΣ ΤΡΙΑΝΕΜΗΣ

ΜΑΞΙΜ ΓΟΡΚΥ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΓΕΡΑΚΙΟΥ

—Στήν τόλην τῶν
παλλικαριῶν
Ψάλουμ' ἐμεῖς
τραγοῦδια...

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
στό μεγάλο πολιτικό
Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟ

—Ἡ θάλασσα ἤ ἀπέραντη πού ῥάθυμ' ἀνυσταίνει
στήν ἀκρογιαλιά, ἀποκοιμήθη.

—Πέρα τὸ πέλαγο, περρυμένο μὲ τὴ γαλάζια
λάμψη τοῦ φεγγαριοῦ, ἀπλώνεται ἀσάλευτο.

—Ἀπλὸ κι' ἀσημόειδο, ἀγκάλιασε τὸν οὐρανὸ τὸ
γαλανό, κι' ὕπνο βαρὺν κοιμᾶται.

—Μέσα του κεντρεψίτζει τὸ διάφανο πέπλο, πού
ὕψιουν τὰ πουπουλένια σύνερα, καὶ δὲν τοὺς εἶναι
μπορετὸ νὰ κρύψουν πίσωθὲ τους τῶν ἀττερῶν τὰ
χρυσοξόμπλια.

—Φαίνεται, σὲν ἔλο καὶ πὶο γχημηλὰ νὰ σκόδη ὁ
οὐρανός.

—Πῶσον ἔχει νὰ μίθη, γὰ τί μιλοῦν τὰ κύματα τ'
ἀνήσυχα τὴν ὄρα, πού νυσταγμένα σέρνονται πάνω
στήν ἀμμουδιά.

—Καὶ τὰ βουνά, πού τὰ σκεπίζανε δευτρά γυρμένα
πρὸς τὸ μάλιστα, μὲ στραδικασμένο τὸ κομμί, ἀπότομα
σήκωσαν τίς κορφές τους, τίς ἀγριές καὶ τίς ξερές
πρὸς τὴν οὐράνια ἐρημιά, καὶ ντύθηκαν μὲ τὴ θερμὴ
καὶ χαϊδωπὴ τῆς νύχτας πάχη.

—Ὅλοσυλλόγιστα φαίνονται τὰ βουνά.

—Οἱ ἤσκιοι τους εἰ μάρσοι ἀπλώνονται καὶ ντύ-
νουν τίς μεγαλόπρεπες τῶν κυμάτων τίς ράχες. Τὸ
ἀπλωμά τους μοιάζει, σὰ νὰ θέλουν νὰ σταματήσουν
τὴν κάθε κίνηση καὶ νὰ σπαῖσουν τὸ ἀκατάπαυτο
φλίφλισμα τῶν κυμάτων, καὶ τοῦ ἄρροῦ τοῦ στεναγ-
μοῦ, κι' ἔλους τοὺς ἤχους πού τὴ μυτηριακιά τα-
ράζουν σιγαλιά, τὴ γύρωθε χυμένη μὲ τὸ γαλάζιο
ἀτμί τῆς σελήνης, πού πίσω ἀπ' τίς βουνοκορφές εἶναι
κρυμμένη ἀκόμα.

—Ἄλ-λάχ-α-κιμπάρ!.. σιγοστενάζει ὁ Ναντιρ-
Ραχίμ-ὄγλου, γεροτσομπάνος στήν Κριμαία, ψηλός,
φαρός, ἡλιοκαμένος, ξερακιανός καὶ σοφός γέρος.

—Στὸν ἄμμο ξηκλωμένοι εἴμαστε καὶ οἱ δύο, σὲ
μιὰ πελώρια πέτρα πάγου, πού ἀπ' τὸ μητρικὸ δουνὸ
ἐτκολλημένη εἶταν καὶ σκεπασμένη μὲ πράσινα ὄβρια.

—Κι' εἶτανε θλιβερὴ, κι' εἶτανε συννεφιασμένη ἡ
πέτρα ἢ ὀλοήσκιοι.

—Καὶ τὸνα τὸ πλευρὸ τῆς, πού τὸβλεπε ἡ θάλασσα,
τὰ κύματα τὸ στέλιταν μὲ φύκια.

—Κι' οἱ φλόγες τῆς φωτιάς μας, φώτιζαν τὸ ἄλλο
τῆς τὸ πλευρὸ, πούβλεπε τὸ βουνό, καὶ πὰ στίς γέρι-
κές τῆς ράχες, πού τόσες ρηγματιές χαράξανε τὰ χρό-
νια, γλυστρούσανε ἤσκιοι τρεμουλιαστοί.

—Ἀπὸ τὰ ψάρια, πούχαμε κείνη τὴν ὄρα πιάσει,
ἔβραζε ἡ φαρόσουπα.

—Κι' εἶχαμε καὶ οἱ δύο τέτια μὲ διάθεση, πού
ἐλα τὰ ἐλέπαιε διάφανη, ζωερὰ κι' εἴθωμα, καὶ ἡ
καρδιά μας εἶτανε καθάρια, λαφριά, χωρὶς πόνους,
ἔξὸν ἀπ' τὸν πόθο τῆς βραχιάς σκέψης καὶ τῶν στο-
χασμῶν.

—Ἡ θάλασσα γλυκοχάιδεσε τὰκρογιάλι καὶ τὰ
κύματα σουρτούριζαν μὲ χάρη, σὰ νὰ παρακλοῦσαν
νὰ τέρψουμε στὴ φωτιά λίγο νὰ ζεσταθοῦνε.

—Φορὲς, μέτα στὴ γενική τοῦ φλοίσβου ἄρμονία,
ἀκούονταν μιὰ πὶο ψηλὴ γαργαλεφτικὴ νότα.—Ἐνα
κῆμα πὶο τολμηρὸ ἀπὸ τὰλλα, ἄπλωνε γὰ νέρθη πὶο
σιμὰ μας.

—Ὁ Ραχίμ, μπρούμιτος, κοίτονταν στήν ἀμμου-
διά, μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὴ θάλασσα, καὶ σκεπτικός
ἔδλεπε πέρα πρὸς τὸ θαμπὸ καὶ ἀλαργινὸ χάος,
ἀκουμπισμένος, στοὺς ἀγκῶνες του, μὲ τὸ κεφάλι στίς
παλάμες.

—Στὸ σέβριο του κατέβηκε ὁ καταρκὸς προδότης
σκουφός καὶ ἡ δροσερὴ τοῦ πέλαγου ἡ αἶρα φιλοῦσε
τὸ πλατὺ του μέτωπο, πούτανε ἔλο ρυτιδιές.

—Φιλοσοφῶσε, ἀδιάφορος ἀν τὸν ἀκούω, σὰ νὰ
μιλοῦσε μὲ τὰ κύματα:

—«Ὁ ἄθροπος, πού εἶναι σὲ θεὸ πιστός, πηγά-
ζει στὸν παράδεισο. Τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα ὅποιος δὲν
κάνει καὶ τοῦ προφήτη... μπορεί, μέτα σ' αὐτὸ τὸν
ἄρρο νά... Κι' ἐκεῖνα τὰσημμένα σημάδια πὰ στὸ
νερὸ μπορεί ἔκεινος...»

—Ἡ σκεπτινὴ λεβεντωμένη καὶ ξηνογμένη θά-
λασσα, ἀρχίζε νὰ λάμπη, καὶ δῶθε κείθε φαίνονταν
κάπια φεγγοβολήματα τῆς σελήνης, πού δειλὰ-δειλὰ
ξεπρόβαλλε πίσ' ἀπ' τὰ κορφοδούνια, καὶ σὰ νὰ δια-
λογίζονταν, ἔχυνε πὰ στὸ πέλαγο τὴ γλυκιά τῆς τὴ
λάμψη.

—Στὴν ὄψη του, τὰ κύματα σιγοστενάζανε κι'
ἀπλώνανε στήν ἀμμουδιά, τὴν πέτρα νὰγκλιόταν.

—Ραχίμ!.. Πὲς ἕνα παραμῦθι...

—Γιατί;—ρωτᾷε ὁ Ραχίμ, χωρὶς νὰ γυρίσῃ
νὰ ἰδῇ.

—Ἔτσι! Μ' ἀρέσουνε τὰ παραμῦθια σου.

—Μὰ σοῦ τὰ εἶπα ἔλα πιά... Δὲ ξέρω ἄλλα...

—Θέλει νὰ τὸν παρακαλέσω καὶ τὸν παρα-
κλῶ πολὺ.

—Ἔνα τραγοῦδι θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ;

—Μ' ἀρέσουν τὰ παλιὰ τραγοῦδια, καὶ ὁ Ραχίμ
μὲ θλιβερὰ, σιγανὸ τόνο προσηκῶντας, νὰ τηρεῖ τὴν
ιδιόρρυθμὴ μελωδία τοῦ τραγοῦδιοῦ, ἀρχίζει:

Α'.

—Ἀνάμεσο στῶν βουνῶν τὰ ὄψη, μέτ' τὴν κλει-
σοῦρα τὴν ὄρη, ἐσύρη καὶ σωριάζτηκε τ' Ὀψίδι. (1).

—Κουλουριασμένο κάρφωσε τὸ δέμμα του πρὸς
τοῦ πέλαγου τὴν ἀπανωσιὰ.

(1) Φίδι ἄκακο, χωρὶς φαμάκι.

— Ψηλά στὸν οὐρανὸ ἔλαμπ' ὁ ἥλιος· καὶ τὰ βουνὰ ἀνάσαιναν τὴν κάψα μέσ' τὴν οὐράνια ἀγκαλιά.

— Τὰ κύματα ἀγλαίφανε τῶν λιθαριῶν τὰ πόδια...

— Καὶ στὴν κλεισοῦρα, μέσ' τὸ σκοτάδι καὶ τὰ ραντίσματα, ἔτρεχε τὸ ρυάκι στὴ θάλασσα ἀγνάντια...

— Στὸ ρέμμα του ἀπάνω κυλούσανε κροτώντας τὰ λιθάριζα...

— Ὅλο ντυμένο στὸν ἄσπρ' ἀφρό, ψαρό, δυναμωμένο, ἔσκιζε τὸ βουνό, πέφτονταξ' μέσ' τὴ θάλασσα, μὲ ἄγρια θοή.

— Ξάφνου, μέσ' τὴν κλεισοῦρα ὅπου τὸψίδι κοίτονταν, ἔπεσε ἀπ' τὸν οὐρανὸ ἓνα Γεράκι.

— Εἶχε τὸ στήθος λαδωμένο καὶ τὰ φτερά του ἐστάζαν αἷμα...

— Κομμένη ἔδγαλε μιὰ φωνή, καὶ μὲ ἀστενικιὰ ὀργή χτυπιόταν μὲ τὸ στήθος, πὰ στὸ σκληρὸ λιθάρι.

— Τὸψίδι ἐφοδῆθηκε καὶ ἀπλοσύρθη διαστικά. Μὰ γλήγορα κατάλαβε πῶς εἶτανε κοντὴ τοῦ πουλιοῦ ἢ ζωή.

— Σῶθηκε πιὸ σιμά του καὶ σιγοσύριζε βλέποντάς το στὰ μάτια:

— Τί ἐπαθε; Πεθαίνει;

— Ναι! Πεθαίνω! — μὲ βαθὺ στεναγμὸ τοῦ ἀποκρίθη τὸ Γεράκι. — Ἐζήσα δεξαμένο!.. Τὴν εὐτυχία αἰστάνθηκα!.. Πολέμησα γενναῖα!.. Εἶδα τὸν οὐρανὸ!.. Μὰ σὺ ποτὲ σου δὲ θὰ ἴδεις ἐτσι κοντὰ τὸν Οὐρανὸ!.. Εἶσαι δυστυχημένο!

— Καὶ τ' εἶν' ὁ οὐρανός, Ἐν' αἰετο μέρος. Πῶς νὰ συρθῶ μπορῶ ἐκεῖ; Πολὺ καλὰ εἶμαι ἐδῶ... ζεστὰ κι' ὄγρα!

— Ἐτσι τ' ὀψίδι ἀποκρίθη στὸ λεύτερο πουλί, ποὺ σὰν παραληρήματα τοῦ φάνηκαν τὰ λόγια του, καὶ μέσθ του γι' αὐτὰ χαμογελοῦσε.

— Ὅστε ἐσκέφτη: — πετᾶς ἢ σέρνεται, τὸ τέλος εἶναι ἓνα! Ὅλοι θὰ μποῦμε μέσ' τὴ γῆ καὶ χῶμα θὰ γενοῦμε!

— Μὰ ξάφνου, τὸ λαδωμένο τὸ Γεράκι λίγο ἀνατινάχτηκε, καὶ μὲ τὸ βλέμμα του ἀγκάλιασε ὄληνε τὴν κλεισοῦρα.

— Ἀπ' τὴ ψαρή τὴ πέτρ' ἀνάμεσο τὰ νερὰ γουρ-γουρίζαν, καὶ γύρω πλήξη εἶτανε, καὶ μύριζε σαπίλα.

— Καὶ τὸ Γεράκι μάζεψε τὴ δύναμή του ὄλη, καὶ φώναξε μὲ πόνο καὶ θλίψη τῆς καρδιάς:

— Ἀχ, ἄς μοῦ εἶταν μπορετό, νὰ πέταγα στὰ ὕψη γιὰ μιὰ μόνο φορά!... Θάσφιγγα τὸν ὀχτρὸ καλά... πὰ στίς πληγὰς τοῦ στήθους... καὶ θὰ τὸν ἐπνίγα μέσ' τὸ δικό μου αἷμα... Ὁ εὐτυχία πῶχ' ὁ ἀγῶνας!...

Καὶ σκέφτηκε τὸψίδι: — «θάναϊ σιἀλήθεια εὐχάριστα στὸν Οὐρανὸ νὰ ζεῖ κανεῖς, ἀφοῦ τόσο στενάζει τὸ πουλί!...

— Καὶ πρότεινε στὸ πληγωμένο τὸ Γεράκι: — Ἐραβίζου πρὸς τὴν ἄκρη τῆς κλεισοῦρας καὶ πέσε κάτω!.. Τὰ φτερά σου μπορεῖ ψηλά νὰ σὲ σηκώσουν, καὶ λίγ ἀκόμα νὰ ζήσεις ἐκεῖ, ποὺ ἡ καρδιά σου ἔχει πόθο»

— Καὶ συνταράχτη, τὸ Γεράκι, καὶ μιὰ περήφανη ἔδγαλε κραυγή, κ' ἔτρεξε πέρα στὸ γκρεμνὸ, γλυτρώντας μὲ τὰ νύχια στὴ γλιτσερή τὴν πέτρα πάνω

— Καὶ σίμωσε στὴν ἄκρη, καὶ τὰ φτερά του ἀνοιξε μὲ βαθὺ στεναγμὸ, καὶ ἀστράψαν τὰ μάτια του, καὶ στάνοιχτὰ ἐρρίχτη...

— Καὶ σὰ λιθάρι κύλησε πάνω στὰ γκρεμνοβράχια, κ' ἔπεφτε κάτω μὲ ὀρμή...

— Καὶ τὰ φτερά του σπάνανε καὶ πούπουλα πετοῦσαν στὸν ἀέρα...

— Τὸ κύμα τοῦ ρυακιοῦ τὸ ἄρπαξε, τοῦ ἐπλυσε τὸ αἷμα, καὶ μὲ ἀφρό τὸ ἐντυσε, στὸ πέλαγο τὸ πήρε...

— Καὶ τοῦ γιαιοῦ τὰ κύματα, μὲ βόγγο θλιβερὸ χτυπιόντουσαν στὴν πέτρα...

— Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ πτώμα, γιὰ πάντα πιὰ ἐχάθηκε μέσ' τίς ψυχρὲς ἀγκάλες τοῦ πελάγου, μέσ' τοῦ γιαιοῦ τὴν ἀπεραντωσιὰ...

B'

— Καὶ τὸ ὄψίδι κοιτονταν μέσ' τὴν κλεισοῦρα, καὶ ὄρες συλλογίζονταν πῶς τὰ πουλιά πεθαίνουνε καὶ πόση ἀγάπη ἔχουνε πρὸς τὸν Οὐρανὸ...

— «Καὶ τί εἶδε, εἶπε μέσα του, τὸ πεθαμένο Γεράκι, σ' ἐκεῖνη τὴν ἐρμιά, ποὺ τέλος καὶ βυθὸ δὲν ἔχει;»

— «Γιατί σὶ τέτιοι, ἀνὼ πεθαίνουν, τρελάζου τὴν ψυχὴ τους μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ λαχτάρα νὰ πετάξουνε ψηλά στὸν Οὐρανὸ;

— «Τί βλέπουν καὶ αἰστάνουνται ἐκεῖ; Ὅστόσο θὰ μποροῦσα νὰ τὰ μάθω ὄλα κι' ἐγὼ πετώντας μιὰ στιγμὴ στὸν οὐρανὸ!»

— Τὸ εἶπε καὶ τὸ ἔκανε. Τυλίχτηκε σὰ σαχτυλίδι, τσίτωσε τὸ κορμί του στὸν ἀέρα καὶ σὰ στενὴ κορδέλα στὸν ἥλιο ἔλαμψε.

— «Ὅποιος γεννιέται γιὰ νὰ σέρνεται, δὲν μπορεῖ νὰ πετάξει!»... Λησμόνησε αὐτὸ τὸ στοχασμὸ τὸψίδι, καὶ πὰ στίς πέτρες ἔπεσε, μὰ δὲ σκοτώθηκε, παρ' ἔσπασε στὰ γέλια...

— «Νὰ λοιπὸν ποιὰ εἶν' ἡ ὀμορφιά τοῦ νὰ πετάει κανεῖς στὸν Οὐρανὸ! Εἶναι στὸ πέσιμό του κάτω!... Γελοῖα πουλιά! Δὲν ξέρουνε τὴ γῆ, πλήξη τὰ πιάνει πάνω της καὶ θέλουνε τὰ ὕψη τοῦρανοῦ, γυρεύοντας νὰ βροῦνε τὴ ζωὴ ἐκεῖ μέσ' τὴν πυρὴν ἐρμιά. Μὰ ἐκεῖ ναι αἰετο, ἐρμο μέρος. Ἐχει μπόλιχο φῶς, μὰ λείπει ἡ τροφή καὶ τὸ ζωντανὸ σῶμα δὲν ἔχει μέρος νὰ κουμπήσει. Γιατί λοιπὸν ἡ περηφάνια; Γιὰ νὰ σκεπάσουνε μ' αὐτὴνε τῶν πόθων τους, τὴν τρέλλα καὶ πίσω τους νὰ κρύψουνε τὴν ἀνικησιότητά τους γιὰ τῆς ζωῆς τὸ ἔργο; Γελοῖα πουλιά!... Μὰ δὲ θὰ μὲ γελᾶσουν πιὰ τὰ λόγια τους! Ἐγὼ τὰ ξέρω ὄλα! Ἐγὼ εἶδα τὸν οὐρανὸ... Πέταξα ἐκεῖ, τότε μέτρησα, γνῶρισα τὸ σπέσιμο, μὰ δὲ σκοτώθηκα, παρὰ στὸν ἑαυτό μου πι τεῦω τώρα πιὸ πολὺ. Ἐκεῖνοι, ποὺ τὴ γῆ δὲν μποροῦν νὰ γαποῦνε, ἄς ζοῦνε μὲ τὸ γέλασμα τοῦ ἑαυτοῦ

τους. Ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν τὴν ξέρω, καὶ στὰ κλέσματα
τους ποτὲ δὲ θὰ πιστέψω πιά. Τὴ γῆ τὴ βλέπω καὶ
τὴ νοιώθω καὶ μ' αὐτὴν ζωὴ ἐγώ!»

— Καὶ ἔνα κοῦμα παίρνει ἀπὸ τὴν πέτρα,
γαϊμάτο περηφάνια γιὰ τὸν ἑαυτὸ του.

— Ἐλαμπε ἐλ' ἢ θάλασσα στὰ πλερο φῶς τῆς μέ-
ρας, κι' ἀγριεμένα τὰ κύματα χτυπιόνταν στὰ κρογιάλι.

— Τὸ λιονταρίσιο μουγγυτὸ τους, τραγοῦδι εἶτανε
γιὰ τὸ περήφανο καὶ μεγαλόπρεπο πουλί.

— Τρέμν' οἱ βράχοι: ἀπ' τὰ χτυπήματά τους κι'
ὁ οὐρανὸς ἐτρένταζε ἀπὸ τὸ τρομερὸ τραγοῦδι:

— «Στὴν τρέλλα τῶν παλλικαριῶν, στὴν τόλμη
τῶν γενναίων, ψάλλουμ' ἐμεῖς τὴ δόξα!

— «Ἡ τρέλλα τῶν παλλικαριῶν— νὰ ἢ σοφία τῆς
ζωῆς! Ὡ γενναῖο Γεράκι! Στὸν πόλεμο μὲ τοὺς
ὄχτροὺς τὸ αἷμά σου ἐχύθη... Μὰ θάρτ' ἢ ὥρα ποὺ
οἱ στάλλες τοῦ θερμοῦ σου αἵματός σου σπίθες θὰ
φλογίσουνε μὲς τὸ σκοτάδι τῆς ζωῆς καὶ θὰ ἀνάφουνε
πολλὰς ψυχὰς παλλικαριῶν μὲ τὴν τρελλὴ τὴ δίψα
γιὰ τὴ λευτεριά, καὶ τὸ πολὺ τὸ φῶς!

— «Ἄς πέθανες ἐσὺ ὦ τολμηρὸ πουλί!...

«Μὰ μέσα στὸ τραγοῦδι τῶν γενναίων, ποὺ ἔλο
μπρὸς πηγαίνου, πάντα, Ἐσὺ θὰ εἶσαι τὸ ζωντανὸ
παράδειγμα. Ἐσὺ τὸ περήφανο κάλεσμα. Ἐσὺ ἢ βρον-
τερὴ φωνὴ πρὸς τὴ ζωὴ, τὴ λευτεριά, τὸ φῶς!

— «Στὴν τρέλλα τῶν παλλικαριῶν ψάλλουμ' ἐμεῖς
τραγοῦδι!»

... Ἡ μακρινὴ ἀγὴ ἀπόστασι τοῦ πέλαγου σι-
γαίει. Τὰ κύματα στὴν ἀμμουδιὰ τραγοῦδιστὰ φλιφλι-
ζοῦν. Κ' ἐγὼ σιωπηλὰ βλέπω πέρα στὸ χάος. Πὰ στὰ

νερὰ ὀλοέντα περσεύουν τάσημένα σημάδια, ποὺ κά-
νουν οἱ ἀχτίδες τῆς σελήνης... Ἡ χύτρα σιγοβρά-
ζει. Ἐνα κοῦμα παίρνει ἀπὸ τὴν ἀμμουδιὰ
καὶ μὲ προκλητικὸ φλοῦτο ἀπλώνει πρὸς τὸ κεφάλι
τοῦ Ραγίμ.

— Ποῦ πᾶς; ... Φύγε!— τοῦ κάνει μὲ τὸ χέρι του,
κ' ἐκεῖνο ὑποταχτικὰ τραβιέται: πίσω στὴν ἀγκαλιὰ
τῆς μάνας του.

«Ὁλα γύρω βλέπουνε παράξενα, ζωηρὰ, ἀπαλὰ, χαί-
δευτικὰ. Ἡ θάλασσα ἀπλώνεται μὲ μεγαλόπρεπη γα-
λήνη.

Μέσ' τὴν ἀνάσχι τῆς τῆ δροσερῆς, ποὺ ψιλά στὰ
βουὰ τῆς στέρνει, φαίνεται κρυμμένη μιὰ μεγάλη
δύναμη βυσταχτερῆ. Στὸ βαθυγάλανο οὐρανὸ, τὸ
χρυσοκεντημένον μὲ τὴ λάμψη τῶν ἀστεριῶν, εἶναι
γχαμμένο κάτι, πῶχει μέσα του θρίμβο καὶ ποὺ μα-
γεύει τὴν ψυχὴ, σκανταλίζει τὸ πνεῦμα μὲ τὴ γλυκειὰν
ἀνακμονὴ κάποιου ἀποκάλυψης. Ὅλα νυστάζουν, ἀλλὰ
νυστάζουν ἀφουγκριστὰ, μὲ τὴς αἰσθηταῖς τσιτωμένες,
ποὺ λὰς νὰ, μετὰ μιὰ στιγμὴ εἶλα θὰ ζωντανέψουν καὶ
θὰ ἠχῆσουν μὲ μιὰν εὐροθυμὴ ἀρμονία κάποιων γλυ-
κῶν, μυστηριακῶν, ἤχων. Οἱ ἤχοι αὐτοὶ θὰ ποῦνε γιὰ
τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς, θὰ τὰ ἐξηγήσουνε στὸ ἀθρώ-
πινο πνεῦμα, ποὺ θὰ τὸ σβύσουνε κατόπι σὰ μιὰ φωτί-
στα διάφανη, καὶ μὰς! τοὺς θὰ πάρουνε τὴν ψυχὴ ψιλά
στὴ βαθυγάλανη ἀδυσσο, ἀπ' ὅπου ἀγγάντια τῆς τὰ
τρεμουλιστὰ ξόμπλια τῶν ἀστεριῶν θὰ ἠχῆσουν ἐπί-
σης μὲ τὴ μαγεύτρα μουτικὴ τῆς Ἀποκάλυψης.

Ἰθάκη 1915.

Ἀπὸ τὸ ρωσικὸ
N. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ

19

— Σὰν πεθαμένοι μοιάζουμε.

Τὸ ἀγεράκι τῆς νύχτας δροσιζει τὰ φλογισμένα κε-
φάλια. Τὸ τραγοῦδι σθίγεται, χωνεύει σὰν τὴ φωτιά.
Μόνον οἱ κρουβέντες ἐκείνων ποὺ δὲν ἔχουνε ὕπνο, ἀκού-
γουνται σιγαλές.

Περασμένα μεσάνυχτα... Σιγαλιά.

Κοιμονται... Κάποιοι ροχαλιζοῦνε.

Ἐνα μωρὸ ξυπνάει κ' ἢ μάνα του προσπαθεῖ μ'
ἕνα σιγαλὸ νανούρισμα νὰ τοῦ βουλώσῃ τὸ στόμα κου-
τώντας το στὴν ἀγκαλιὰ τῆς, γιὰ νὰ μὴ ξυπνήσῃ τοὺς
ἄλλους. Ἐχουνε τόση ἀνάγκη ἀπὸ ὕπνο. Ὁ Ἀλέξης
ἀνοίγει τὰ μάτια του. Δίπλα του ὁ Ζήσης καπνίζει ἀ-
διάκοπα σὰ νὰ ζητήσῃ νὰ πνίξῃ μέσα στὸν καπνὸ τὴς
σκέψες ποὺ τονὲ βασανίζουνε.

— Τὸ συλλογιστικὸς τί μέρα ξημερώνει αὔριο;
ψιθυρίζει ὁ Ἀλέξης.

— Ναι, ἡμέρα θανάτου, ἀποκρίνεται κείνος ψυχρὰ.

— Ἡμέρα ζωῆς. Αὔριο ἢ κυδέρνησι πέφτει κ' ἢ
πατρίδα ξαναγεννιέται. Τὸ δικίον τοῦ ἐργάτη θὰ βασι-
λέψῃ σίγουρα.

— Τὸ πιστεύεις;

— Σὰ νὰ τὸ βλέπω. Βλέπω ἐκεῖ κάτω στὸν ὄριζον-
τα ἕνα φῶς νὰ χαράζῃ...

— Δὲ νομίζεις πῶς εἶναι ἀκόμα πολὺ νύχτα;

— Ζυγώνει, ζυγώνει ἢ αὐγὴ...

Σιγαλιά. Ἐξαφνα ἀκούγεται μιὰ φωνὴ, κάτι σὰ διά-
βασμα, σὰν ἀπαγγελία.

— Ποιὸς εἶναι αὐτός; Πᾶμε νὰ ἴσοῦμε, λέει ὁ Ζήσης.
Προχωροῦνε.

— Βρὲ νὰ σὲ πάρῃ ὁ διάλογος. Ἐσὺ εἶσαι Ἀντρέας;
φωνάζει ὁ Ζήσης.

Ὁ Ἀντρέας, ἀνεβασμένος στὸ μνημεῖο τῆς Ἠγη-
σῶς ἐξακολουθοῦσε νὰ παγγέλλῃ ἀδιάφορος, σὰ νὰ μὴν
τοὺς εἶδε, σὲ μιὰν ἐκστασι, σ' ἕναν θυμὸ ἱερὸ.

Ἡ ψυχὴ παραδαρμένη ἀπὸ τὸ κρίμα!
Καὶ θάκοσμος τῆ φωνῆ τοῦ λυτρωτῆ,
θὰ γυθῆς τῆς ἀμαρτίας τὸ νῦμα,
καὶ ἐὰν κυβερνημένη κ' ἄλλαφρα
θὰ σιλήψης σὺν τῇ χλόῃ, σὺν τῷ πουλί,
σὺν τὸν κόρφο τὸ γυναικίειο, σὺν τῷ κῦμα,
καὶ μὴν ἔχοντας πῶς κάτου ἄλλο σκαλί
νὰ κατρακυλήσης πῶς βαθειὰ
στοῦ Κακοῦ τῆ σκάλα,
γιὰ τ' ἀνέβασμα ξανά πῶς σε καλεῖ
θὰ αἰστανθῆς; νὰ σοῦ φυτρώσουν, ὦ χαρὰ!
τὰ φτερά,
τὰ φτερά τὰ πρωτινά σου τὰ μεγάλα!

Τάστ' ἔριξ λαμπυρίζουσε πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ἡ
Ἥγησώ γέρνει τὸ κεφάλι τῆς θλιμμένο ἐνῶ ὁ Δεξι-
λεως ἀπλώνει τὸ χέρι του ἀπάνω τῆς σ' ἓνα κίνημα
γιομάτο ἀγάπῃ καὶ τρυφεράδα.

— Παράξενο ποίημα, μουρμουρίζει ὁ Ἀλέξης.

— Τί ζητᾷς ἐδῶ; ρωτᾷε ὁ Ζήσης.

— Προφητεύω.

— Κανείς δὲ σὲ ἀκούει. Δὲ βλέπει; ἔλοι κοιμοβ-
νται βαθειά!

— Θὰ τοὺς ξυπνήσω.

— Εἶναι μεθυσμένοι.

— Θὰ φωνάζω ἕως νὰ ξεμεθύσουνε καὶ νὰ ξυπνή-
σουνε.

— Δὲ φοβάσαι μὴ σὲ πάρουνε γιὰ τρελλὸ πῶς τοὺς
χαλᾷς τὸν ὕπνο;

— Ἐνα μόνον φοβάμαι.

— Τί;

— Τὴν ὀργὴν τοῦ ποιητῆ, τοῦ προφήτη.

Ἄ Ζήσης; σκέφτηκε κάμποσ.

— Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ κωμηθῆς; Αὐριο ἔχουμε
δουλειά.

— Θὰ ξενοχτίσω νὰ δῶ πρῶτος ἐγὼ τὴν ἀνατολή.

Θὰ μοῦ κάμῃ συντροφιά ἡ Ἥγησώ κι ὁ Δεξιλεως.

Ἄ Ζήσης; κούνησε τὸ κεφάλι του.

— Πᾶμε. Δὲν μπορεῖ κανείς νὰ συνεννοηθῆ μαζί
του. Αὐτὸς εἶναι ἄλλος ἄνθρωπος, λέει ὁ Ζήσης.

Τὸν ἀπῆσανε καὶ φύγανε.

Κάθονται σὲ μιὰ πέτρα... Ἀπὸ τὸ δρόμο περ-
νοῦνε γαϊδούρια φορτωμένα λαχανικά. Τὸ παραθυρ-
ράκι τῆς ἐκκλησιᾶς λάμπει φωτισμένο. Μακρῆ, βᾶ-
θεικὰ προβάλλει ἡ θάλασσα, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὑψώ-
νεται ὁ Βράχος κι ἀνάμεσα ἀπλώνεται, σέρνεται σὰ
φεῖδι ἄσπρος ὁ δρόμος. Κλειστὰ τὰ μαγαζιά, σκο-
τεινὰ τὰ σπίτια... Μικὰ πόρτα ἀνοίγει: σ' ἓνα χαμηλὸ
μαγαζάκι, ἓνα φῶς προβάλλει μέσα. Ἐνας ἄνθρωπος
βγαίνει ἀπὸ μέσα μ' ἓνα δέμα σανὸ στὸ χέρι. Δίνει
λίγο στὸ γαϊδάρὸ του, πῶς περιμένει ἀπόξω, νὰ μω-
σήτη, φερτώνει τὸν ἄλλο, καθβαλαίει καὶ φεύγει...
ὁ ἐλαίωνας ἀπλώνεται μαῦρος, κάποια φουγάρα ὑψώ-
νονται ἀκατάδεχτα πάνω ἀπὸ τὰ ταπεινὰ σπίτια...

Ἀμίληται. Συγκλιτά.

Ἄ ξαφνα ὁ Ζήσης σηκώνει τὸ κεφάλι του. Μυρίζεται

τὸν ἀέρα, ἀφουγκράζεται. Κουναίε τὸ Ζήση.

— Ἄκου, ψιθυρίζει.

Ἄκούγεται ποδοβολητό, κλαγγὴ σπαθίων.

— Μᾶς ἔξωσε ὁ στρατός, λέει ὁ Ζήσης.

— Ζυγώνει ἡ ἀνατολή, φωνάζει ὁ Ἀλέξης χαρού-
μενος.

— Δὲ θὰ μπορέσῃ κανείς μὴς νὰ βγῆ ἀπὸ δῶ μέσα.

Μᾶς ἔχουμε σὺν ποντικούς; στὴ φάκκ. Πρέπει νὰ ξυ-
πνήσουμε καὶ τοὺς ἄλλους, λέει ὁ Ζήσης ἀνήσυχος...

Ξυπνάτε ἕνας ἕνας. Ὁ Ἀλέξης γυρίζει ἀνήσυχος

— Ζυγώνει, ζυγώνει παιδιὰ, λέει καὶ ξαναλέει.

— Παιὸς μωρέ; ὁ στρατός;

— Ἡ Ἀνατολή, ἡ μεγάλη Ἀνατολή.

— Σαχλαμάρες! τί θὰ πῆ μεγάλη καὶ μικρὴ Ἀνα-
τολή. Μιά εἶναι ἡ Ἀνατολή, ἀπαντᾷ ὁ Φλώρης.

— Καλὰ, καλὰ θὰ δῆτε σὲ λίγο, λέει ὁ Ἀλέξης πῶς
ἡ καρδιά του χτυπάει ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

Παραπέρα, χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους περπατᾷ ὁ
γέρο Μόσκος μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό. Κάποτε στέκεται,
σὰ νὰ φουγκράζεται καὶ ξαναρχίζει τὸ περπάτημα...

Χάραξε, ἔσκασε ἡ μέρα. Οἱ ἐληθῆς παλεύουνε νὰ τι-
νάξουνε ἀποπάνω τοὺς τὸ σκοτάδι πῶς τις βαρβαίνει. Τὰ
πουλιὰ πῶναι κευρνιασμένα στὰ κλαδιὰ ἀρχίζουσε σι-
γαλά, δειλά, ἀργὰ τὸ πρῶτο τραγοῦδι τους...

Κάποιος φαίνεται νὰ ζυγώνει.

— Ἐνας ἀξιωματικός, λέει ὁ Φλώρης.

Ἄλοι μωζεύουνται γύρω στὸν ἀξιωματικὸ πῶρθε
νὰ τοὺς μιλήσῃ.

— Παιδιὰ, νὰ διαλυθῆτε, τὸ καλὸ πῶς οὐ θέλω,
λέει σὲ μαλακὸν τόνο.

— Δὲν ἔχουμε νὰ πᾶμε πουθενά, λέει ὁ Ἀλέξης
ξερὰ.

— Ἀκούστε με παιδιὰ. Μὴν τὰ βάζετε μὲ τὴν κυ-
βέρνηση. Μὴ δοκιμάστε νὰ ἐμποδίστε τοὺς ἄλλους πῶς
θέλουνε νὰ πιάσουνε δουλειά.

— Θὰ τοὺς ἐμποδίσουμε, ἀποκρίνεται ξερὰ ὁ Ζήσης

— Τὸ συλλογιστήκατε καλὰ αὐτὸ πῶς κάνετε; Ξανα-
ρωτᾷ ὁ ἀξιωματικός.

— Εἶμαστε πιά ἀπόφασισμένοι. Σκοτώστε μας ἀπο-
κρίνεται ὁ Στέρφας.

Ἄ γέρο Μόσκος οὔτε ζυγώνει νὰκούσῃ. Σουλατσαίρ-
νει μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό, σὺν ἄνθρωπος πῶς νοιώθει
πῶς εἶναι μάταιη κάθε ἀντίσταση στὸ μωραίο. Ἄ, τι
εἶναι νὰ ρθῆ, καλῶς νὰ ρθῆ. Καὶ τὸ γληγορότερο
μάλιστα.

Ἄ ἀξιωματικός φεύγει... Ἡ μεγάλη στιγμή ζυ-
γώνει, ἔφτασε...

— Πρέπει νὰ βγῶμε τὸ γληγορότερο ἀπὸ δῶ μέσα.
Οἱ γυναῖκες μπροστὰ, ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Ζήση
διαταχτικὰ, τρεμουλιαστή.

— Παιδιὰ, φάνηκε ἡ ἀνατολή, φωνάζει ὁ Ἀλέξης.

— Τὰ φτερά, τὰ φτερά τὰ πρωτινά σου τὰ με-
γάλα, ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Ἀντρέα, πῶς ξαναλέει
τὸν τελευταῖο στίχο τοῦ τραγουδιοῦ, κουτώντας ἀψηλά
σὰ σημάδι ἓνα κλαδί ἐληθῆς πῶς κρατοῦσε στὸ χέρι.

— Δόξα, ώσαννά στο Χάρο, φωνάζει ο Ζήσης.

— Έμπρός στη Ζωή, αποκρίνεται ο 'Αλέξης κ' ή φωνή του πνίγεται: μέσα στη βουή του πλήθους που χυμάει στο δρόμο σαν ένα κοπάδι που το σέρνει κάποια άβρατη δύναμη σε κάποιο γκρεμό.....

Ένα παράθυρο ανοίγεται με όρμη και τα παραθυρόφυλλα χτυπάνε με κρότο στον τοίχο. Μια γυναίκα που πετάχτηκε κείνη τη στιγμή από τα ρούχα, προβάλλει από το ανοιχτό παράθυρο το κεφάλι της άχτένιστο. Οι πλεξούδες της πέφτουν στο λαιμό της λυμένες. Κοιτάζει. Άξαφνα άπλώνει τα χέρια της, ρίχνεται μπρός, κρεμιέται στο παράθυρο.

— Πωπά, σκοτώνονται. Σκοτώνουνε τους ανθρώπους άνηχάει ή φωνή της μέσα στην πρωινή σιγαλιά.

Η σφυρίχτρα της φάμπρικας σκορπίζει το χοντρό μονότονο άχο της. Από τα μυρισμένα χείλια της άψηλή; καμινάδας άρχίζει να βγαίνει πάλε μαύρος, πνιχτός καπνός.....

9

Από τον Κερκμεικό που οι σφαίρες, βούζανε σα μελίσσια γύρο στα αυτιά του, στο σπίτι της Ρίκας, κάτω τον τράβηξε σα μαγνήτης.

Τώρα ήθελε να τηνέ ξαναδη για να της ξεμολογήθη τη μεγάλη άπόφασή του. Η Ρίκα γυναίκα του. Αυτός με το χέρι του θα τραβήξη το λουλουδι από το βουρκο. Όσο για τα λόγια του κόσμου του είτανε άδιάφορο. Έφτανε μόνο να το θελήση κ' ή ίδια.

Κλειστά τα παράθυρα. Χτυπάει την πόρτα, περιμένει, ξαναχτυπάει. Τίποτα. «Θάνα; δξω» καλά θα περιμένω άπόξω να γυρίση.

Μια γρηά προβάλλει στην εξώπτερα του σπιτιού της.

— Ποιόνε ζητάς, παιδάκι μου; ρωτάει.

— Αυτή που κάθεται μέσα.

— Δέν κάθεται πιά κανείς μέσα.

Κείνος ξαφνιάζεται.

— Άλλαξε σπίτι;

— Όχι, την πήρανε. Είτανε άξιολύπητο θέμα.

Πώς τηνέ σέρνανε...

Γουρλώνει τα μάτια του.

— Για πιά μου μιλάς γερόντισα; ρωτάει κ' ή φωνή του τρέμει.

— Για τη Ρίκα δέν θέλεις να μάθης; Αϊ! δέν κάθεται πιά έδω. Έρθε σήμερα ή άστυνομία και τηνέ πήρε. Έγινε θρήνος. Όλη ή γειτονιά είχε μαζωχτη. Την κάτχε ή ψυχή μου!

— Και που την πήγανε.

— Στα Βουρλα!

— Στα Βουρλα, ξαναλέει κείνος με πνιχτή φωνή άκουμπώντας στον τοίχο για να μην πέση.

— Ναί. Της το κάμανε, για τιμωρία γιατί άφηνε να μαζεύονται στο σπίτι της κάτω άνθρωποι που θέλανε να μάς χαλάσουνε τη θρησκεία. Κάτι τέτοιο τέλος πάντων. Ξέρω και γώ. Έτσι άκουσα να λένε.

Δέ ζητάει να μάθη περισσότερα. Ρίχνει μια τελευταία ματιά στα κλειστά παράθυρα και γυρίζει να φύγη.

— Αϊ ύπομονη παιδί μου. Δέ καθήκανε οι γυναίκες, φωνάζει ή γρηά που τονέ παίρνει για κανέναν πελάτη της, βλέποντας το ύφος του, το βαρύ.

Φτάνει στο σπίτι του. Είναι τώρα κάμποσες μέρες, άπό τότε που τονέ διώξανε κι άπό τον καφενέ που μένει στην κάμαρα του Ζήση... Πέφτει σε μια καρέκλα, σταυρώνει τα χέρια, κλείνει τα μάτια του...

— Στα Βουρλα.

Η φρίξη, αυτή λάμπει μπροστά του σα σ' άερο πυρωμένο, αναπνέει την άχνα της... Στέκεται άκίνητος, σαν άπολιθωμένος.

— Παληά παπούτσια, παληά μολόδια, παληά σίδερα, παληές ιδέες ποιός έχει για πούλημαααα...

Ξεπετάγεται άπό την καρέκλα. Νάτος πάλε! Είναι ο ίδιος! Η φωνή του άνηχάει σε αυτά του σαν ένα αναγέλασμα της Μοίρας.

Άνοίγει το παράθυρο, κρεμιέται.

— Έλα πάνω, φωνάζει.

Ο άνθρωπος μπαίνει στην κάμαρα μ' ένα σακί άδειο στον ώμο. Τα δάχτυλά του προβάλλουνε άπό τα τρυπημένα παπούτσια του, άσπρα άπό τη σκόνη.

— Άγοράζεις και παληές ιδέες;

Κείνος χαμογελάει.

— Αϊ, κάποτε άμα τις βρίσκω συφερτικές.

— Καλά άγοράζεις αυτό, ρωτάει προτεινόντας το χερόγραφο του λόγου που είχε νάπαγγείλη στο Λύκειο. Κείνος παίρνει τα χαρτιά στα χέρια του, τα ψηλαφάει.

— Είναι ένας λόγος πατριωτικός! Έμένα δέ μου χρειάζεται πιά.

Ο άλλος σουφρώνει τα χείλια του. Κουνάει το κεφάλι του.

— Δέ μου κάνει. Δέν έχεις άφεντικό τίποτε άλλο που κάτω νάξίζη. Κανένα ζευγάρι παπούτσια, κανένα σακκάκι...

— Όχι αυτά μου χρειάζονται για τον έαυτό μου. Σου πουλάω αυτό που δέ μου χρειάζεται πιά έμένα.

Ο πωλητής τον κοιτάξε στα μάτια. Τόσην ώρα είχε την ιδέα πως του μιλούσε στα χωρατά. Τώρα άπό το ύφος της μορφής του, άπό τον τόνο της φωνής του καταλάβαινε πως είχε μπροστά του έναν άνθρωπο που μιλούσε στα σοβαρά. Μην είτανε κανένας τρελλός;

— Λοιπό δέν τις άγοράζεις αυτές τις ιδέες; Ούτε μια δεκάρα;

— Κορσίδευσίς άφεντικό και γώ είμαι φτωχός άνθρωπος, άποκρίθηκε κείνος πετώντας πάλε το τσουβάλι τον ώμό του.

Ο 'Αλέξης τονέ βλέπει να κατεβαίνη τη σκάλα. Σε λίγο άκούγεται πάλε ή φωνή του στο δρόμο.

— Παληά σίδερα, παληά μολόδια, παληά παπούτσια, παληές ιδέες ποιός έχει για πούλημαααα...

Άχροάστηκε έσο που έσβησε ή φωνή. Το χερό-

γραφο του λόγου εΐτανε πάνω στο τραπέζι πεταμένο, έπσο ή σκόνη άπλωνότατε παχειά. Τό πήρε στα χέρια του κι άρχισε τὰ τὸ κοιτάζει. "Ένας κόσμος ελάκκαιρος βρισκότανε κλεισιένος μέσα στὰ χαρτιά αυτιά, ένας κόσμος πού άυτοπροσώπου ελο τὸ παρελθὸ του. Για μιὰ στιγμή έκανε νὰ συγκινηθῆ, κάτι ένιωσε νὰ τοῦ δγαρίνη τὰ μάτια, μιὰ άνατριχίλα νὰ περνᾷ τὸ κορμί του. Μὰ γλήγορα ἤρθε ἡ ψυχρὴ σκέψη γιὰ νὰ τοῦ πνίξῃ κάθε συγκίνηση. «Δὲν ἀξίζει νὰ κλάψω γιὰ τὸ θάνατό του. Εΐτανε καιρὸς πιά νὰ πεθάνῃ. Ἄρκετὰ ἔζησε».

Μ' ἕνα άποφασιστικὸ κίνημα σὰ νάκοβε καὶ τὴν τελευταία κλωστή πού τὸν ένωνε μετὸ παρελθὸ, άρπαξε τὰ χαρτιά κι άρχισε νὰ τὰ σκίζει, κομματάκια, κομματάκια. Ἐπειτα ζύγωσε στὸ παράθυρο, άνοιξε τὴ χούφτα του, καὶ τὰ μικρὰ χαρτάκια πετάζανε στὸν άγέρα μέσα ἀπὸ τὴ χούφτα του χαρούμενα πού άποχτοῦσανε τὴ λευτεριά τους, ὕστερα ἀπὸ τόσο κλεισιμὸ μέσα σ' ἕνα ἀνήλιαγο σκονισμένο σουρτάρι. Παρακολούθησε κάμποσην ὥρα μετὸ μάτι του τὸ χορὸ πού κάνανε σιτὸν άγέρα σάν πεταλοῦδες κ' ὕστερα τραβήχτηκε μέσα σάν ξαλαφρωμένος ἀπὸ ἕνα βάρος πού τοῦφυγε ἀπὸ τὸ στήθος.

Σουλατσίρνει μέσα στὴν κάμαρα μετὰ χέρια σκυρωμένα... Ἡ εικόνα τῆς μάχης περνᾷει μπροστά του γιομάτη φρίκη. Πῶς σφυρίζανε τὰ βόλια, πῶς λάμπανε τὰ σπαθιά τῶν καθαλαρέωνε γυμνά στὸ φῶς, λαίμαργα. Ἡ κόρη λεπίδα σου τάχτηκε στὸ ζεστό, κόκκινο αἷμα! Οἱ φωνὲς τῶ γυναικῶν, τὰ κλάματα τῶν παιδιῶν, τί ἀλλαλαγμὸς, καὶ τί κακό! Ὁ Ἄντρεας! Ἄ! Αὐτὸς καὶ στὸ θάνατό του στάθηκε ποιητῆς ἔπος καὶ στὴ ζωὴ του. Κρατώντας ἀψηλὰ πάντα τὸ κλαδί τῆς ἐλπίδας, άπαγγέλλοντας τοὺς στίχους δέχτηκε τὸ βόλι μέσα στὸ στόμα κ' ἔπεσε γιὰ νὰ μὴ ξανασηκωθῆ Ὁ θάνατος λὲς κ' ἤθελε νὰ τοῦ κλείσῃ τὸ στόμα! Κι ὁ Ζήσης! Αὐτὸς τοῦλάχιστο τὴνὲ πλέρωσε τὴ ζωὴ του ἀκριθὰ ὡς τὴ στιγμή πού γονάτισε βουτηγμένος στὸ αἷμα. Ἐρρηξε, ἔρρηξε... Κ' ἔπειτα σαρωμένος ὁ δρόμος, βουδὸς ἐνθ' ὁ καπνὸς πού ξεροῦσε ἡ καμινάδα ἔπλεκε ἀδιάνοπα μαῦρα στεφάνια...

Ἠνίγεται μέσα στὴ στενὴ κάμαρα. Ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή περιμένει νὰ προβάλλουνε οἱ χωροφυλάκοι πού θάρθουνε νὰ τονὲ συλλάβουνε. Ἄντάρτης, ἔπαναστάτ'α σου λέει ὁ ἄλλος, κ' ὕστερα ἡ φυλακὴ, ἡ φριχτὴ φυλακὴ! Ζωντανὸς στὸν τάφο! Ἐπὶ τέλους πιδ τυχροὶ οἱ ἄλλοι πού φύγανε!

Μεγάλῃ Πέμπτη!

«Σήμερα σταυρώνουνε τὸ Χριστό». Σὲ μικρὰ ὁμορφοστολισμένα τραπεζάνια μετὰ κόκκινα χαρτιά πουλοῦνε λαμπάδες, ἄσπρες, κίτρινες γιὰ τὸν ἐπιτάφιο. Νὰ καὶ λαμπαδίτσες μετὰ χάρτινες κορδελίτσες καὶ φιογκάκια γιὰ τὰ μικρὰ παιδάκια, στολισμένες σὰ νυφοῦδες. Ὁ νοῦς του ἀξάφνα πετιέται πίσω, στὰ περασμένα. Κάποτε κράτησε κι αὐτὸς μιὰ τέτοια λαμπαδίτσα στὸ χέρι δταν ἡ μάννα του τοῦ φόρεσε τὰ

γιορτινά του καὶ τὸν πήρε ἀπὸ τὸ χέρι νὰ τὸν πάῃ στὴν ἐκκλησιὰ. Ἄς μπορούσε νὰ ξεναγουρίσει σὲ κείνα τὰ χρόνια...

«Σήμερα σταυρώνουνε τὸ Χριστό. Το λέει καὶ τὸ ξεναλᾷει, ἡ φράση τοῦ χτυπάει σήμερα ξεχωριστὰ στὸ αὐτί. Θολὸς ὁ οὐρανός. Θιμάτσι. Πάντα τὴν ἡμέρα αὐτὴ εΐτανε θολὸς ὁ οὐρανός, μετὰ σύννεφα σκεπκομένους πού σταλάζονε τὴ μελαγχολία, σάν τις στάλες τῆς χιονοποριάτικῆς βροχῆς. Ἔτσι πρέπει νάσαι. Σήμερα εἶλα εἶναι βραδεί, λυπημένα.

Πλανήθηκε ἔλη τὴ μέρα στοὺς δρόμους καὶ κάθε φορὰ ποῦδλεπε χωροφύλακα, νόμιζε πῶς ἕνα χέρι θάπλωθῆ βρὺ πάνω του νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸ γιακά. Τὰ περιμένα, τὸ πεθοῦσε, καὶ δὲν προσπαθοῦσε διόλου νὰ κρυφτῆ. Ὁ χωροφύλακας περνοῦσε ὡς τόσο δίπλα του δίχως νὰ τὸν κοιτάξῃ κι αὐτὸς άποροῦσε. «Μὰ γιατί δὲ μετὰ πηρνοῦσε;»

Κάθησε σ' ἕνα παγκάκι σ' ἕνα δημόσιο κήπο. Τὰ δέντρα μυρίζανε πράσινα, δροσάτα, τὰ παιδιὰ παίζανε μετὰ τὴν ἄμμο ἐνθ' οἱ νταντάδες τους σκιδάανε στὸ κέντημά τους, ἄλλες δικιάζανε, ἄλλες κοιτάζανε τὸ φιλιό γιὰ νὰ κάνουνε κέρτε...

Νύχτα ξεκαμπήκε στὴν πόλι. Οἱ καμπάνες σημαίνανε γιὰ τὴν ἔλευση, οἱ γυναῖκες μετὰ τις Σύννοφες στὸ χέρι τρέχούσανε γιὰ νὰ πιάσουνε στασιδί στὴν ἐκκλησιὰ. Περπατοῦσε σκυφτός καταμεσῆς τοῦ δρόμου ἐνθ' ἐμάξια λαξέυανε τὸ δρόμο τους γιὰ νὰ μὴν τὸν κόψουνε. «Στραδὸς εἶσαι μωρέ, δὲν ανεβαίνεις στὸ πεζοδρόμιο;» τοῦ φώναξε ἕνας ἀμαξᾶς κρατώντας μετὰ κόπο τὸλόγιά του πού πήγανε νὰ πέσουνε πάνω του. Μὰ στὸ πεζοδρόμιο δὲν μπορούσε νάνεβῆ. Φοβότανε, πιανότανε ἡ ἀναπνοὴ του. Στὸ δρόμο εΐτανε πιδ λευτερος.

Μιὰ ἐκκλησιὰ πρόβαλέ μπρός του. Ὁ κόσμος ξεχειλίξε ἀπὸ τὴν άνοιχτὴ πόρτα ὡς ἔξω στὸ δρόμο. Στάθηκε κι άρουγκράστηκε τις ψαλμοδιες σὲ μιὰ γωνιά. Σιγὰ σιγὰ βρόχε τρόπος καὶ χώθηκε μέσα. Στριμώχτηκε, μαζώχτηκε. Τί γλυκὰ λόγια. Νὰ τώρα βγάζονε τὸ Σταυρὸ κι εἶλα σκιδύβουνε, σταυροσκοπιῶνται.

«Σήμερα κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας.

Ἡ φωνὴ τοῦ παπᾶ πού βραδίξει ἀργὰ μετὰ τὸ Σταυρὸ ἀψηλὰ ὀφάνεται τρεμουλιαστὴ μέσα στοὺς καπνισμένους τοίχους τῆς ἐκκλησιᾶς. Τὸ πλῆθος άνοίγει δρόμο γιὰ νὰ περάσῃ ὁ Ἐσταυρωμένος.

Κατεβάξει τὸ κεφάλι του. Τὰ λόγια τοῦ παπᾶ, πού βγαίνονε ἀργὰ, σ' ἕνα λυπητερὸ τόνο, ἀπὸ τὸ στόμα του, περνανε ἀπὸ ταῦτιά του σὰ φωνὴ ἀπὸ ἄλλον κόσμο, σὰ βογκητὸ ἀνθρώπου πού τὸν ἔχουνε δεμένο καὶ τὸν παιδεύουνε, ρηγμένονε χάμω. Βαστάει τὸ βογκητὸ του μετὰ δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ τρέξῃ νὰ τονὲ γλυτωῦσῃ, ἀνίμπερος σὰ νὰ μὴν πιστεῦῃ πιά σὲ τίποτα, σὰ νὰ μὴ βλέπῃ πιά τὴν ἀνάγκη. Γιατί;...

Τὸ πλῆθος πέρασε ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένο, εἶλα

δικά, τὸ φιλῆσε τὰ πόδια τὰ ματωμένα, ἀναψῆ τὸ κερί του στὸ ἀψηλὸ μπρούτζινο κανάλι ποῦ φωτίζει τὸ φρικτὸ Πάθος. Σιγὰ σιγὰ τὰ κεριά λιώνουσε, χωνεύουσε, ὁ κλπὸς χαμηλώνει, ἢ ἐκκλησιὰ ἀδειάζει. Πᾶνε τώρα νὰ κοιμηθοῦνε καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦνε αὐριο γιὰ τὸν Ἐπιτάφιο...

Νὰ αὐτὸς μοναχὸς του μέσα στὴν ἐκκλησιὰ. Ὁ καντηλανάφτης ἀφοῦ σκούπισε τὴν ἐκκλησιὰ γιὰ νὰ μὴν ἔχη τὸ μπελᾶ αὐριο, πῆγε κι αὐτὸς στὸ καλλί του νὰ κοιμηθῆ. Κανεὶς δὲν τὸν εἶδε.

Μισσοκότευνα, τὰ καντήλια θαμποκαίνε, ὁ Χριστὸς κρέμεται στὸ Σταυρὸ μὲ τὸ κεφάλι γυρτὸ στὸ στήθος. Δὲ φοβάται. Βγαίνει ἀπὸ τὴ γωνιά ποῦ εἶτανε κρυμμένος, ζυγώνει στὸ Σταυρὸ, ὑψώνει τὰ μάτια του στὸ Χριστὸ καὶ τὸν κοιτάζει, τὸν κοιτάζει... «Ὀνειροπλήχτη», ψιθυρίζουσε τὰ χεῖλια του σ' ἕνα πικρὸ χαμόγελο.

Ζυγώνει πὸ πολὺ, ἀγκαλιάζει τὰ πόδια του, τὰ φιλεῖ... Οἱ ὥρες περνᾶνε... Τὰκ, τὰκ, χτυπάει τὸ ρολόι τοῦ τοῖχου μενόμενα, ρυθμικά. Κοιτάζει γύρω του. Νὰ δυὸ καρφιὰ πάνω στὸ παγκάρι. Εἶναι δυὸ μεγάλα χοντρά μυτερά καρφιὰ γιὰ νὰ κρεμάσουνε κάποια εἰκόνα. Τὰ παίρνει στὸ χέρι του. Τὸ σίδερο καινούριο, γυαλίζει, διψάει κάπου νὰ χωθῆ.

Ζυγώνει στὸ Σταυρὸ. Ὁ Χριστὸς θλιμμένος γέρνει πάντα τὸ κεφάλι του στεφανωμένο μὲ ἀγκάθια, μὲ τὰ ἔρια τεντωμένα, ποῦ στάζουνε αἷμα... Κοιτάζει
χ
ι
τ
ά
ζ
ε
ι
ἀ
μ
ί
λ
η
τ
ο
ς
...

— Λοιπὸν κ' ἕνα ἀκόμα ψιθυρίζει.

Βρίσκει μιὰ πέτρα, ὑψώνεται στὰ νόγια, ζυγώνει τὸ καρφί στὴν καρδιά τοῦ Χριστοῦ.

— Ἔσα, μουρμουρίζει.

Τὸ καρφί μπήγεται βαθιὰ, ἀλύπητα, ἐλάκαιρο. Ἐνα ποτάμι κόκκινο βλέπει νὰ βγαίνη ἀπὸ τὴν πληγὴ καὶ νὰ χυμᾶ ἑρμητικὸ γιὰ νὰ πνίξη τὸν κόσμο... Κλείνει τὰ μάτια.

Κρατᾶει τὸ ἄλλο, δοκιμάζει τὴ μύτη του στὴν ἀκρὴ τοῦ δαχτυλίου του. Τὴ μυτερή! Βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρὸ. Ὁ Χριστὸς σὰ νάνοιξε γιὰ μιὰ στιγμή τὰ μάτια του καὶ τοῦ χαμογέλασε. Τὸ ποτάμι κυλάει πάντα κόκκινο, βρορὸ... Νὰ, τὸν ἔξωσε, τὸν ἐπνίξε...

Φέρνει τὸ καρφί στὴν καρδιάτου. Νοιώθει τὴν κρύα μύτη νὰ κουμπᾶ στὸ κρέας του. Σπρώχνει μὲ τὰ δυὸ χέρια του.... Τὸ κρῦο σίδερο γλιστράει μέσα στὴ μαλακιά, ζεστὴ σάρκα...

Τὸ πρῶτ' ὁ καντηλανάφτης σὴν πῆγε νὰ νοίξη τὴν ἐκκλησιὰ, τὸν βρῆκε πρῶτος νεκρὸ, κουδαρασμένο στὰ πόδια τοῦ Σταυροῦ. Στάθηκε καὶ τὸν κοίταξε κάμποσο ἀκούνητος.

— Τὸν κακομοίρη! Βέβαια κάποιος τρελλὸς θὰ εἶτανε.... Ὅριστε τώρα νὰ σφυγχαρίζης καὶ τὰ αἵματα, μουρμουρίζει.

Τ Ε Λ Ο Σ

ἜΘΝΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪ'Α ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς **ΛΕΩΝΙΔΑΣ Α. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ**

ΛΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοον θαλαμηγὸν ὑπερωκεάνειον

“ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,,

θέλει ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς κατ' εὐθείαν διὰ νέαν Ὑόρκην τὴν 6 Ἰουλίου

Ἐπίσης τὸ θαλαμηγὸν ὑπερωκεάνειον

‘ΠΑΤΡΙΣ,,

θέλει ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσω Καλαμών-Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 11 Ἰουλίου.

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀρ.θ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ὑπὸθεν Ἀγ. Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀπυλοποιήσῃσι ἀνάγκη νὰ δηλώσῃσι ἐγκείρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγκωριζμένους ἀντιπροσώπους.

Ὑποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἑμπορία, ὑποστηρίζετε τὴν Συμμαχίαν ὅσας, μεγάλυντε τὴν Πατρίδα ὅσας.